Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:

«УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «КОНЦЕРН «ХЛІБПРОМ»)»

08-43.МКР.002.00.99 ТЧ

Виконав: студент 2 курсу,
групи МФКД-22м
спеціальності 073 – Менеджмент
Драчук Вадим Вікторович

Керівник: д.е.н., проф. каф. ФІМ
наук. ступінь, вч. звання
Джеджула В. В.
«10» грудня 2023 р.

Опонент: к.е.н., доцент, в.о. декана ФМІБ
наук. ступінь, вч. звання
Краєвська А. С.
«14» грудня 2023 р.

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФІМ
д.е.н., проф. Зянько В. В.
(прізвище та ініціали)
«16» грудня 2023 р.

Вінниця ВНТУ – 2023 рік

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
Рівень вищої освіти ІІ-й (магістерський)
Галузь знань – Управління та адміністрування
Спеціальність – 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри ФІМ
д.е.н., професор Зянько В. В.
_____
«26» вересня 2023 року

З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Драчуку Вадиму Вікторовичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: **Управління капіталом підприємств харчової промисловості (на прикладі ПрАТ «Концерн «Хлібпром»)**
Керівник роботи Джеджула В'ячеслав Васильович, д.е.н., професор,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ВНТУ від «18» вересня 2023року №247.

2. Строк подання студентом роботи: 16 червня 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: Єпіфанова І. Ю. Ієрархічна класифікація факторів впливу на систему управління фінансовою стійкістю промислового. Innovation and Sustainability. 2021. № 1. С. 6–12. Єпіфанова І. Ю., Супрун В. В. Особливості управління капіталом підприємств легкої промисловості. Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". 2020. № 5. С. 74-78.Мулик Т. (2023). Аналітичне забезпечення управління капіталом підприємств. *Економічний простір*, (183), 95-103. Халатур С. М., Яценко К. В. Структура капіталу підприємств: систематизація теоретичних підходів у контексті стабілізації національної економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2022. №19-20. С. 41-46. Єпіфанова, І. Ю. , Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : електронний практикум комбінованого (локального та мережного) використання. 2-ге вид., доп. Вінниця : ВНТУ, 2022.144 с. Мулик Т. О. Відображення інформації про власний капітал у звітності господарюючих суб'єктів. Агросвіт. 2020. No 19–20. С. 51–60. Варналій З. С., Мехед А. М. Теоретико-мето-дичні

підходи до оцінки фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. Наукові записки Львівського універ-ситету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2022. Випуск 32. С. 203–211, офіційний сайт Державної служби статистики України, фінансова звітність ПрАТ «Концерн «Хлібпром» за 2020-2022 рр., наведена в додатках

4. Зміст текстової частини:
у першому розділі – дослідити економічну сутність процесу управління капіталом, проаналізувати методичні підходи оцінювання процесу управління капіталом;
у другому розділі – проаналізувати стан та перспективи розвитку підприємств харчової промисловості, надати загальну характеристику ПрАТ «Концерн «Хлібпром», проаналізувати фінансово-економічний стан та процес управління капіталом ПрАТ «Концерн «Хлібпром» в 2020-2022 рр;
у третьому розділі – запропонувати пропозиції та рекомендації з покращення управління капіталом ПрАТ «Концерн «Хлібпром».

5. Перелік ілюстративного матеріалу: Таблиці: Систематизація підходів до визначення сутності капіталу. Фінансові результати діяльності ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2020-2022 рр. Динаміка зміни показників ліквідності ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2020-2022 рр. Динаміка показників ділової ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2020-2022 рр. Склад, структура та динаміка зміни капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2020-2022 рр. Оцінка капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» за показниками фінансової стійкості. Оцінка капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» за показниками рентабельності. Прогнозування структури капіталу ПрАТ «Концерн «Хлібпром» за методом оптимізації структури капіталу, орієнтованим на рівень фінансових ризиків. Прогнозування структури капіталу ПрАТ «Концерн «Хлібпром» за методом оптимізації структури капіталу за ефектом фінансового левериджу.

Рисунки: Основні методики до аналізу ефективності управління капіталом. Кількість суб'єктів господарювання, які працюють у виробництві харчових продуктів, одиниць. Обсяг чистого доходу підприємств- виробників харчових продуктів. Відсоток підприємств- виробників харчових продуктів, які отримали чистий прибуток/чистий збиток. Етапи оптимізації капіталу ПрАТ «Конценрт «Хлібпром»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	к.е.н., доц. кафедри ФІМ Ткачук Л. М.	26.09.2023р.	

7. Дата видачі завдання «26» вересня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
Формування та затвердження теми магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	червень-вересень	
Виконання теоретичної частини МКР. Перший рубіжний контроль виконання МКР *(1-й розділ МКР)*	III декада жовтня	
Виконання аналітичної частини МКР. Другий рубіжний контроль виконання МКР *(2-й розділ МКР)*	II декада листопада	
Розробка рекомендацій та пропозицій. Третій рубіжний контроль виконання МКР *(3-й розділ МКР)*	I декада грудня	
Перевірка МКР на плагіат. Попередній захист МКР	II декада грудня	
Рецензування МКР	II декада грудня	
Захист МКР	III декада грудня (за графіком)	

Студент _____ В,В. Драчук
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ В. В. Джеджула
(підпис) (ініціали та прізвище

АНОТАЦІЯ

УДК 338.45

Драчук В. В. Управління капіталом підприємств харчової промисловості (на прикладі ПрАТ «Концерн «Хлібпром»). Магістерська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент, освітня програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності. Вінниця: ВНТУ, 2023. 99 с. На укр. мові. Бібліогр.: 27 назв; рис.: 6; табл. 12.

У магістерській кваліфікаційній роботі запропоновано напрямки покращення процесу управління капіталом ПрАТ «Концерн «Хлібпром». Наукові і практичні положення щодо напрямків покращення управління капіталом можуть бути впроваджені на досліджуваному в роботі підприємстві та інших підприємствах харчової галузі, що дозволить покращити фінансові результати господарської діяльності. У теоретичній частині роботи досліджено економічну сутність управління капіталом підприємством, проаналізовано сучасні методики аналізу процесу управління капіталом. В аналітичній частині роботи проаналізовано стан підприємств харчової галузі, здійснено оцінювання фінансово-економічної діяльності та стратегічного управління ПрАТ «Концерн «Хлібпром». У прикладній частині роботи запропоновано напрямки покращення ефективності господарської діяльності та управління капіталом досліджуваного підприємства та підприємств харчової промисловості в цілому.

Ключові слова: капітал, власний капітал, залучений капітал, фінансова стійкість

ABSTRACT

Drachuk V. V. Capital management of food industry enterprises (on the example of PrJSC "Concern "Khlibprom"). Master's qualification work in the specialty 073 - Management, educational program - Management of financial and credit activities. 99 p. In Ukrainian. Bibliography: 27 titles, Fig .: 6, Table 12.

In the master's qualification thesis, directions for improving the capital management process of Khlibprom Concern PrJSC are proposed. Scientific and practical provisions regarding directions for improving capital management can be implemented at the enterprise under study and other enterprises of the food industry, which will improve the financial results of economic activity. In the theoretical part of the work, the economic essence of the capital management of the enterprise is investigated, modern methods of analysis of the capital management process are analyzed. In the analytical part of the work, the state of food industry enterprises was analyzed, the financial and economic activity and strategic management of Khlibprom Concern PJSC was evaluated. In the applied part of the work, directions for improving the efficiency of economic activity and capital management of the researched enterprise and food industry enterprises as a whole are proposed.

Key words: capital, own capital, raised capital, financial stability

ЗМІСТ

ВСТУП 8
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 11
1.1 Економічна сутність та необхідність управління капіталом підприємств харчової промисловості 11
1.2 Методичні підходи до оцінювання процесу управління капіталом підприємств харчової промисловості 19
Висновки до розділу 1 24
2 АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПРАТ «КОНЦЕНРТ «ХЛІБПРОМ»» 25
2.1 Аналіз стану та розвитку підприємств харчової промисловості 25
2.2 Характеристика загального стану ПрАТ «Конценрт «Хлібпром» 30
2.3 Аналіз фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Концерн «Хлібпром» за 2020-2022 рр. 33
2.4 Оцінка капіталу ПрАТ «Конценрт «Хлібпром»» за 2020-2022 рр.. 42
Висновки до розділу 2 50
3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 52
3.1 Пропозиції з покращення управління капіталом ПрАТ «Конценрт «Хлібпром» 52
3.2 Пропозиції щодо покращення управління прибутком ПрАТ «Конценрт «Хлібпром» 60
Висновки до розділу 3 67
ВИСНОВКИ 68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 70
Додаток А (обов’язковий) Протокол перевірки навчальної (кваліфікаційної) роботи 73
Додаток Б (довідниковий) Фінансова звітність ПрАТ «Концерн «Хлібпром» за 2020-2022 рр. 74
Додаток В Ілюстративна частина 86

ВСТУП

Актуальність теми магістерської кваліфікаційної роботи. Рівень ефективності господарської діяльності підприємства в основному визначається цілеспрямованим формуванням його капіталу. Основною метою формування капіталу підприємства є задоволення потреби у придбанні необхідних активів і оптимізації його структури з точки зору забезпечення умов ефективності його використання.

Капітал являє собою накопичений шляхом заощаджень запас економічних благ у формі грошових засобів і реальних капітальних товарів, який залучається його власниками в економічний процес як інвестиційний фактор і фактор виробництва з метою отримання доходу.

Таким чином, питання аналізу управління капіталом є актуальними для усіх суб'єктів господарської діяльності.

Необхідно зазначити, що питання аналізу капіталу на сьогодні є досить розробленими. Питання, пов'язані з управлінням капіталу розглядають такі вчені як: Халатур С. М., Яценко К. В. Мулик Т. О., Варналій З. С., Черненко О. С., Сич О. А., Калічак І. І. Кузенко Т., Литовченко О., Сабліна Н., Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В., Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. та інші.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Магістерська кваліфікаційна робота виконувалась відповідно до напрямку наукових досліджень кафедри фінансів та інноваційного менеджменту «Дослідження сучасних тенденцій фінансових, грошово-кредитних та інноваційних процесів в Україні».

Метою магістерської кваліфікаційної роботи є формування пропозицій та рекомендацій щодо покращення фінансового стану підприємств харчової промисловості на основі аналізу управління капіталом підприємства.

Для виконання мети в ході написання роботи були поставлені наступні **завдання**:

- систематизувати підходи до сутності процесу управління капіталом підприємства;

- дослідити методичні підходи до аналізу стану управління капіталом підприємств;

- проаналізувати сучасний стан та перспективи розвитку підприємств харчової промисловості;

- надати загальну характеристику ПрАТ «Концерн «Хлібпром»;

- проаналізувати фінансово-економічний стан ПрАТ «Концерн «Хлібпром» за 2020-2022 рр.;

- проаналізувати процес управління капіталом ПрАТ «Концерн «Хлібпром» за 2020-2022 рр.;

- сформувати пропозиції та рекомендації щодо покращення фінансового стану ПрАТ «Концерн «Хлібпром» та підприємств харчової промисловості.

Предметом дослідження в магістерській кваліфікаційній роботі є управління капіталом підприємства.

Об'єктом дослідження в магістерській кваліфікаційній роботі є процес управління капіталом ПрАТ «Концерн «Хлібпром».

Наукова новизна одержаних результатів:

- визначено капітал як фінансові ресурси, які вкладені у формування активів, необхідних для безперервної діяльності та досягнення максимального прибутку.;

- запропоновано оптимальну структуру капіталу для ПрАТ «Концерн «Хлібпром» на основі моделювання різного співвідношення власного та залученого капіталу за врахування прибутковості та ризику.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що отримані в роботі теоретичні висновки та практичні рекомендації доведені до рівня конкретних методик та пропозицій, що можуть бути використані для глибокого та розгорнутого дослідження ефективності діяльності підприємств. Наукові і практичні положення щодо покращення процесу управління

капіталом підприємства можуть бути впроваджені на підприємствах харчової промисловості.

***Особистий внесок здобувача*.** Магістерська кваліфікаційна робота – самостійно виконана наукова праця, в якій сформовано пропозиції з покращення фінансового стану підприємств харчової промисловості на основі аналізу процесу управління капіталом.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у магістерській роботі використано лише ті положення, які розроблено автором особисто.

Апробація результатів магістерської кваліфікаційної роботи. Тема роботи апробована на науково-практичній конференції: LIII Науково-технічній конференції факультету менеджменту та інформаційної безпеки (м. Вінниця, 2024 р.).

Наукові публікації. За темою магістерської кваліфікаційної роботи опубліковано 1 наукову працю, в тому числі 1 тези доповідей [1].

Структура і зміст магістерської кваліфікаційної роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 99 сторінок, включаючи 12 таблиць, 6 рисунків, 3 додатки і список використаної літератури із 27 найменувань.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

1.1 Економічна сутність та необхідність управління капіталом підприємств харчової промисловості

Без наявності капіталу, ефективне функціонування підприємства буде неможливим, незалежно від його власності, статусу та напрямку діяльності. У сучасних умовах ринкової економіки, капітал стає ключовим фактором, який безпосередньо впливає на фінансові результати та ефективність підприємства.

Капітал підприємства є головним вимірником його ринкової вартості, що залежить як від об’єктивних чинників (масштабу цін в економіці країни і ряду макроекономічних показників), так і суб’єктивних чинників (наприклад, найпростішого – облікової політики самого підприємства)[2].

Термін "капітал" пройшов довгий еволюційний шлях у економічній думці. Спочатку, у роботах ранніх економістів, капітал тлумачився як головне багатство або майно підприємства. Протягом часу, це абстрактне поняття заповнилося конкретним змістом, відповідно до розвитку економіки суспільства.

Сучасні дослідники пропонують різні визначення капіталу підприємства, через різноманіття трактувань його сутності у вітчизняній та зарубіжній літературі. Адам Сміт розглядав капітал як головний механізм економічного прогресу, що приносить прибуток або сприяє створенню нових благ [3]. Водночас, М. Туган-Барановський розглядав капітал як речі, що за певних умов здатні збільшувати свою вартість та приносити дохід [4].

Сучасна економічна теорія використовує різноманітні підходи до визначення капіталу підприємства, враховуючи різні аспекти. В літературі можна зустріти різні підходи до визначення сутності капіталу (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Систематизація підходів до визначення сутності капіталу

Автор	Капітал – це
Івченко Л. В., Удовик Н. Л. [5]	фінансові ресурси, які воно вкладає для організації і фінансування господарської діяльності
Маркова Т.Д., Володіна О.П., Митрофанов О.С., Чеглатонєва А.С. [6]	частина частини суб'єкта господарювання, що інвестується в процес бізнес і який приносить прибуток, який потім підлягає рефінансуванню
Лубкей Н.П. [7]	ресурс, який використовується для отримання доходу
Кучменко В.О. [8]	усі довгострокові джерела коштів, а в вузькому значенні – сума коштів, що належать особі або групі осіб, виражена у вартості будівель, устаткування, землі (основний капітал), сировини, палива, заробітної плати працівників (оборотний капітал)
Мішура В.Б., Володченко В.В. [9]	економічні блага у фінансовій, матеріальній та інтелектуальній формах, які перебувають у постійному взаємозалежному русі, здатні генерувати дохід, впроваджуються у процес відтворення як фактори виробництва та інвестиційні ресурси, функція яких в економічній системі має просторову, часову та вартісну характеристики, пов'язані з факторами ризику та ліквідності, виступає об'єктом суспільних відносин і управління
Єпіфанова І. Ю. [10]	сукупність усіх ресурсів, які є в наявності підприємства, використання яких дозволяє отримувати прибуток та досягати цілей підприємства
Шевченко Н. В., Мельник С. І. [11]	вартісно-економічна категорія, яка становить фінансову основу діяльності підприємства, забезпечує його ефективне функціонування та розвиток, а також характеризує сумарну вартість засобів у різних формах (матеріальній, грошовій та нематеріальній), які інвестуються, реінвестуються і формують загальний капітал підприємства

Отже, після аналізу поглядів різних дослідників щодо характеристики капіталу, було установлено, що капітал підприємства може бути описаний як фінансові ресурси, які витрачені на створення активів, необхідних для постійного функціонування підприємства з метою максимізації прибутку.

Для ефективного управління капіталом підприємства в сучасних умовах господарювання необхідно узагальнити основні характеристики капіталу:

- Капітал є ключовим фактором виробництва, одним із трьох основних факторів виробництва разом із землею та трудовими ресурсами. Він об'єднує ці ресурси в єдиний виробничий комплекс.
- Капітал відображає фінансові ресурси підприємства, які приносять дохід. Це може бути як власний капітал, так і позиковий капітал, що створює прибуток в фінансовій сфері.
- Капітал є вимірником ринкової вартості підприємства, зокрема його власний капітал визначає обсяг чистих активів. Обсяг використаного капіталу вказує на потенціал залучення позикових коштів та отримання додаткового прибутку.

Динаміка капіталу є важливим показником ефективності господарської діяльності. Швидке зростання власного капіталу вказує на ефективність управління та здатність підприємства до забезпечення фінансової стабільності.

Капітал підприємства має різноманітні види, які можна систематизувати за основними класифікаційними ознаками (таблиця 1.2). Одна з ключових класифікацій - розділення капіталу на власний і залучений. Цей розподіл використовується у фінансовій звітності підприємства: власний капітал відображає власні джерела фінансування, які внесені засновниками або залишені на підприємстві з прибутку.

Власний капітал утворюється за двома напрямками:

– зовнішнім – внесенням власниками підприємства грошей та інших активів;

– внутрішнім – накопиченням суми доходу, що залишається на підприємстві.

Основними складовими власного капіталу згідно П(С)БО №1 [17] є зареєстрований капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний

капітал, нерозподілений прибуток, неоплачений капітал, вилучений капітал та неконтрольована частка.

Таблиця 1.2 – Класифікація капіталу підприємства (систематизовано за даними [11-16])

Класифікаційна ознака	Види капіталу
За джерелами формування	Власний капітал; Залучений капітал
За цілями використання	Продуктивний капітал; Позичковий капітал; Спекулятивний капітал
За формами інвестування	Капітал у грошовій формі; Капітал інвестований у матеріальні активи; Капітал інвестований у нематеріальні активи
За об'єктом інвестування (за напрямом авансування)	Основний капітал; Оборотний капітал
За формою знаходження в процесі кругообороту	Капітал у грошовій формі; Капітал у виробничій формі; Капітал у товарній формі
За формою власності	Приватний капітал; Державний капітал; Корпоративний капітал; Спільний капітал; Пайовий капітал
За характером використання в господарському процесі	Робочий капітал; Неробочий капітал
За характером використання власником	Споживчий капітал; Накопичуваний (реінвестований) капітал
За джерелами залучення	Національний (вітчизняний) капітал; Іноземний капітал

Так, величина власного капіталу визначається як алгебраїчна сума його складових елементів (див.рис. 1.1).

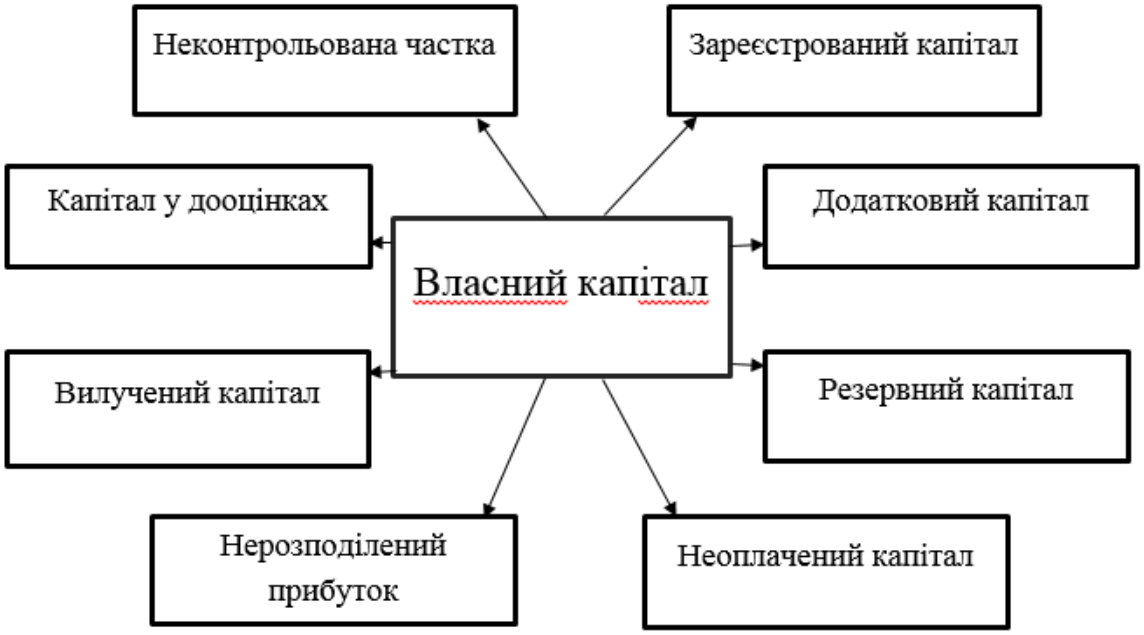

Рисунок 1.1 – Складові власного капіталу підприємства

Зареєстрований капітал – це визначена офіційно і правильно зареєстрована частка коштів, яку власники вкладають у загальну суму підприємського капіталу.

Капітал у дооцінках відображає інформацію про оцінку активів, які вже були оцінені раніше, включаючи основні засоби та нематеріальні активи. Ці оцінки враховуються як частина нерозподіленого прибутку.

Додатковий внесок у капітал на більшості підприємств зазвичай не відбувається або є дуже невеликим. Його збільшення зазвичай відбувається через підвищення вартості випущених акцій. Зменшення додаткового капіталу відбувається за рахунок списання витрат на випуск або придбання інструментів власного капіталу.

Резервний капітал – це зарезервована частина власного капіталу підприємства, що призначена для внутрішнього страхування його господарської діяльності. Його формування відбувається за рахунок частини прибутку підприємства (розмір відрахувань у резервний фонд регулюється законодавством).

Нерозподілений прибуток – це частина прибутку підприємства, отриманого у попередні періоди, яка не була витрачена власниками (акціонерами, пайовиками) чи персоналом і призначена для реінвестування на подальший розвиток виробництва.

Неоплачений капітал – це сума, яку власники заборгували за внесками у Статутний капітал.

Вилучений капітал вказує на реальну вартість акцій власної емісії або часток, які підприємство викупило у своїх учасників.

Неконтрольована частка відображає частину прибутку (чи збитку), доходу чи активів дочірнього підприємства, яка не є власністю материнського підприємства (прямо або через інші дочірні підприємства).

Підприємство не може розпочати свою діяльність без наявності свого власного капіталу. Проте для досягнення максимального прибутку необхідно використовувати також залучений капітал. Залучений капітал представляє собою певну суму коштів, які надаються їх власником для використання іншою особою. Його формування базується на визначених принципах строковості, відшкодування та платоспроможності. Залежно від строку використання фінансових ресурсів їх поділяють на довгострокові (майже або більше одного року) та короткострокові (строк до одного року).

Залучений капітал підприємства може формуватися за рахунок зовнішніх та внутрішніх джерел. У балансі залучений капітал підприємства відображається у складі зобов’язань за умови, що оцінка цих зобов’язань може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигід у майбутньому внаслідок їх погашення. Найважливіші параметри позичкового капіталу підприємства наведені в таблиці 1.3.

Залежно від строків виконання зобов’язань вітчизняними стандартами бухгалтерського обліку залучений капітал поділяється на короткостроковий та поточний.

Таблиця 1.3 – Характеристика залученого капіталу підприємства

Параметри	Класифікація
Строковість	- короткостроковий позичковий капітал (до 12 місяців) - довгостроковий позичковий капітал (понад рік)
Капіталодавець	банки та інші фінансово-кредитні інститути; постачальники та клієнти; власники; персонал; держава
Умови одержання	- згідно з кредитним чи іншим договором - за відсутності договору
Цілі використання	- здійснення інвестицій - поповнення оборотних активів
Форми залучення	- грошові кошти: у національній та іноземній валюті; - валютний фіксинг - товарна форма
Забезпечення	- забезпечені заставою (майном, майновими правами, цінними паперами) - гарантовані (банками, фінансами чи майном третьої особи) - з іншим забезпеченням (поручительство) - незабезпечені
Плата за користування капіталом	- виплата процентів: фіксована або плаваюча процентна ставка; - без процентів
Порядок погашення	• одноразовий платіж ; багаторазові платежі; з регресією платежів; у заздалегідь визначений термін чи без такого

За джерелами формування, залучені фінансові ресурси розділяються на такі категорії:

- Позики банківських установ, які потребують платежів за їх обслуговування та повернення основної суми боргу;

- Видані векселі, які становлять грошовий борг за отримані активи (товари, роботи, послуги);

- Борги перед постачальниками та підрядниками за отримані товари, послуги, або виконані роботи;

- Отримані аванси під поставку матеріальних цінностей, готової продукції, товарів, робіт, або послуг;

- Зобов'язання за всіма видами платежів, які включають дохід бюджету та страхові внески;

- Невиплачені доходи персоналу з оплати праці, або дивіденди власникам;

- Резерви для покриття майбутніх витрат і платежів (наприклад, відпустки та гарантійні зобов'язання);

- Поворотна фінансова допомога, яка надається підприємству на певний строк відповідно до угоди.

Механізм управління капіталом підприємства передбачає [18]:

– постановку цілей і завдань управління капіталом;

– удосконалення методики аналізу ефективності використання усіх видів капіталу;

– розроблення та аналіз напрямів оптимізації процесу управління капіталом;

– розроблення методики оперативного управління високоліквідними обіговими активами;

– розроблення загальної стратегії управління капіталом;

– використання у процесі управління економічних методів і моделей.

Отже, узагальнення підходів до концепції капіталу підприємства показало, що капітал – це фінансові ресурси, які вкладені у формування активів, необхідних для безперервної діяльності та досягнення максимального прибутку. Підкреслено, що капітал підприємства має різноманітні види виявлення. Проте найпоширенішою класифікацією є розділ на власний та залучений капітал за джерелами формування. Важливо відмітити, що

ефективність управління капіталом, результати функціонування підприємства його майбутнє становляться результатом співвідношення між цими двома формами капіталу.

1.2 Методичні підходи до оцінювання процесу управління капіталом підприємств харчової промисловості

У процесі управління капіталом підприємства досить важливим є здійснення аналізу ефективності його формування та використання, який є основою для виявлення напрямків підвищення рівня конкурентоспроможності.

В сучасних умовах існує низка основних методик для аналізу ефективності використання капіталу на підприємстві (див. рис. 1.2.).

Рисунок 1.2 – Основні методики до аналізу ефективності управління капіталом (узагальнено за даними [11,14, 19-21])

Важливо відзначити, що для оцінки ефективності управління капіталом підприємства спочатку необхідно провести аналіз структури, складу та змін в капіталі за допомогою горизонтального та вертикального фінансового аналізу. Це дозволить проаналізувати основні тенденції та зміни власного капіталу та його складових.

Для оцінки ефективності використання та управління фінансовим капіталом на підприємстві найкраще використовувати аналіз коефіцієнтів ефективності та порівняльний аналіз. Шляхом аналізу коефіцієнтів можна точніше оцінити, наскільки підприємство використовує свій капітал. Крім того, порівняльний аналіз розрахованих показників за поточний та попередній роки дозволить зрозуміти, наскільки ефективніше підприємство використало свій капітал у поточному році.

Окрім цього, важливо оцінити та проаналізувати витрати підприємства, зосередившись на питаннях ресурсозбереження. Це охоплює впровадження прогресивних норм, нормативів, ресурсозберігаючих технологій, використання вторинної сировини, а також організацію обліку та контролю за використанням ресурсів. Важливо також досліджувати і впроваджувати передовий досвід у здійсненні економії, а також стимулювати працівників за рахунок економії ресурсів та зменшення непродуктивних витрат і втрат.

Оцінка ефективності використання власного капіталу підприємства за показниками фінансової стійкості та рентабельності є значущим аспектом аналізу власного капіталу.

Для оцінки ефективності управління фінансовим капіталом доцільним буде визначити показники фінансової стійкості:

Коефіцієнт автономії характеризує частку вкладників підприємства в загальній сумі авансованих коштів та розраховується за формулою (1.1) [14]:

$$К_{авт.} = \frac{ВК}{К}, \quad (1.1)$$

де ВК – величина власного капіталу підприємства;

К – загальна вартість капіталу підприємства.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу розраховується за формулою [14]:

$$К_{концз к} = \frac{ЗК}{К}, \quad (1.2)$$

де ЗК – величина залученого капіталу підприємства.

Коефіцієнт фінансового ризику розраховується за формулою [14]:

$$К_{фр.} = \frac{ЗК}{ВК}, \quad (1.3)$$

Коефіцієнт маневрування власного капіталу розраховується за формулою [14]:

$$К_{манВК} = \frac{ВК-НА}{ВК} = \frac{ВОК}{ВК}, \quad (1.4)$$

де НА – необоротні активи підприємства;

ВОК – власний оборотний капітал підприємства, тобто та частка власного капіталу, яка вкладена в оборотні активи.

Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом відображає частку власного оборотного капіталу в загальній величині оборотних активів і визначається за формулою [14]:

$$К_{забвок} = \frac{ВОК}{ОА}, \quad (1.5)$$

де ОА – оборотні активи підприємства.

Коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними оборотними коштами. Даний коефіцієнт показує, якою мірою матеріальні запаси покриті власними коштами і не потребують залучення позикових та розраховується за формулою [14]:

$$К_{заб.з_{ВОК}} = \frac{ВК - НА}{З}, \quad (1.6)$$

де З – середньорічна вартість запасів підприємства.

Для визначення ефективного використання власного капіталу підприємства доцільним буде визначити динаміку зміни основних показників рентабельності підприємства.

Рентабельність операційної діяльності розрахуємо за формулою [14]:

$$Роп = \frac{ФРОД}{С+АВ+ВЗ+ІОВ} \times 100\%, \quad (1.7)$$

де ФРОД – фінансовий результат від операційної діяльності,

С – собівартість реалізованої продукції,

АВ – адміністративні витрати,

ВЗ – витрати на збут,

ІОВ – інші операційні витрати.

Рентабельність звичайної діяльності визначається за формулою [14]:

$$Рзв = \frac{ФРЗДоп}{С+АВ+ВЗ+ІОВ+ФВ+ВУК+ІВ} \times 100\%, \quad (1.8)$$

де ФРЗДоп - фінансовий результат до оподаткування.

Рентабельність господарської діяльності розраховується за формулою [14]:

$$Ргосп = \frac{ЧП}{С+АВ+ВЗ+ІОВ+ФВ+ВУК+ІВ} \times 100\%, \quad (1.9)$$

де ЧП - чистий прибуток.

Коефіцієнт рентабельності активів визначимо за формулою [14]:

$$Ра = \frac{ЧП}{А} \times 100\%, \quad (1.10)$$

де ЧП - величина чистого прибутку або збитку, отриманого підприємством;

А - середньорічна вартість активів (майна) підприємства.

Рентабельність власного капіталу розраховується за формулою [14]:

$$Рвк = \frac{ЧП}{ВК} \times 100\%, \quad (1.11)$$

де ВК - середньорічна вартість власного капіталу підприємства.

Рентабельність залученого капіталу розраховується за формулою [14]:

$$Рзк = \frac{ЧП}{ЗК} \times 100\%, \quad (1.12)$$

де ЗК - середньорічна вартість залученого капіталу підприємства.

Використання запропонованих вище методів та методик управління капіталом дозволить створити основу для забезпечення високих темпів нарощування ресурсного потенціалу підприємства, дозволить підприємству в повному обсязі реалізувати його цілі та задачі, зокрема щодо ефективного використання та відтворення капіталу.

Таким чином, управління капіталом є багатофакторним процесом, який має відмінності залежно від розміру підприємств, їх галузевої приналежності. Окреме підприємство зазвичай керується саме тим критерієм, який на певний момент його діяльності є найбільш доцільним. Однак необхідною умовою є контроль за раціональною структурою капіталу та ефективністю його використання, адже це сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства та підвищенню рівня його конкурентоспроможності.

Висновки до першого розділу

Узагальнення підходів до концепції капіталу підприємства показало, що капітал – це фінансові ресурси, які вкладені у формування активів, необхідних для безперервної діяльності та досягнення максимального прибутку. Підкреслено, що капітал підприємства має різноманітні види виявлення. Проте найпоширенішою класифікацією є розділ на власний та залучений капітал за джерелами формування. Важливо відмітити, що ефективність управління капіталом, результати функціонування підприємства його майбутнє становляться результатом співвідношення між цими двома формами капіталу.

Розгляд методичних підходів до оцінки стану управління капіталом показало, що управління капіталом є багатофакторним процесом, який має відмінності залежно від розміру підприємств, їх галузевої приналежності. Окреме підприємство зазвичай керується саме тим критерієм, який на певний момент його діяльності є найбільш доцільним. Однак необхідною умовою є контроль за раціональною структурою капіталу та ефективністю його використання, адже це сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства та підвищенню рівня його конкурентоспроможності.

2 АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПРАТ «КОНЦЕНРТ «ХЛІБПРОМ»

2.1 Аналіз стану та розвитку підприємств харчової промисловості

Харчова промисловість в Україні є ключовою складовою економіки, забезпечуючи продовольчу безпеку країни, формуючи її експортний потенціал та сприяючи розвитку економічного зростання. Дослідження підкреслює, що ефективність та динамічний розвиток харчової промисловості стали пріоритетними у забезпеченні економічної безпеки країни та підвищенні національної конкурентоспроможності.

Розвиток цієї галузі передбачає впровадження кількісних та якісних змін, які означають перехід від одного стану до іншого в умовах різноманітного впливу факторів, як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Оцінка розвитку галузі базується на аналізі динаміки таких показників, як індекси виробництва та реалізації, рівень доходності, рентабельності, продуктивності та інших важливих аспектів.

Українська харчова промисловість об'єднує 22 спеціалізовані галузі, включаючи понад 40 основних видів виробництва. Серед них найбільш вагомі галузі: м'ясна, олійно-жирова, кондитерська, молочна, спиртова, борошномельна, цукрова [22]. У загальній структурі виробництва продуктів харчування олійно-жирова промисловість складає понад 27,94%, м'ясо та м'ясні продукти - 13,3%, молочна продукція - 10,5%, напої - 11%.

Перехід багатьох адміністративних територій країни в статус депресивних зон якраз і є наслідком банкрутства та ліквідації цукрових, плодо- та овочеконсервних, м’ясо- та молокопереробних заводів и хлібокомбінатів та ін [23]. Тому відновлення та розвиток підприємств харчової промисловості є важливим соціально-економічним завданням, від вирішення якого залежить успіх не лише аграрної реформи, але и трансформаційних перетворень усієї економіки країни.

В першу проаналізуємо кількість існуючих субєктів господарювання в харчовій промисловості.

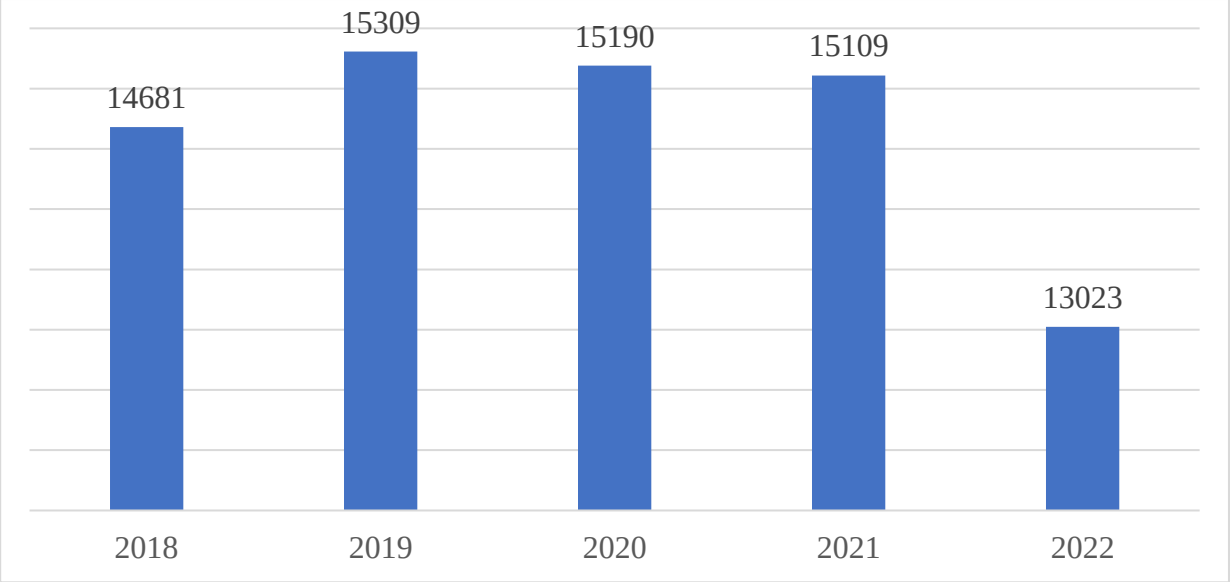

Рисунок 2.1 – Кількість суб'єктів господарювання, які працюють у виробництві харчових продуктів, одиниць (складено за даними [24])

З рисунка 2.1 видно, що в 2022р. кількість суб'єктів господарювання, які працюють у виробництві харчових продуктів суттєво скоротилась порівняно із 2018-2021рр. В 2022р. функціонувало 13023 підприємств.

В 2018р. працювало 14681 підприємство, яке займалось виготовленням харчових продуктів. В 2019р. кількість підприємств зросла до 15309 одиниць, а протягом 2020-2022рр. спостерігався спад кількості працюючих у виробництві харчових продуктів.

Виділяють такі причини зменшення чисельності підприємств [23]:

1) скорочення сировинної бази;

2) посилення внутрішньої конкуренції;

3) посилення зовнішньої конкуренції (імпорт);

4) втрата ринків збуту.

Харчова промисловість потребує впровадження ефективних систем управління безпечністю продуктів харчування, заснованих на принципах

аналізу ризиків та строгого контролю. Ці системи дозволять галузі забезпечувати якісне виконання своїх функцій та зберігати довіру споживачів до безпеки та доступності харчових продуктів, особливо в період складної епідеміологічної ситуації [25].

Ситуація на ринку стала надзвичайно невигідною для зовнішнього експорту та міжнародної торгівлі. Використання різноманітних обмежень негативно позначилося на обсягах вітчизняних поставок продукції.

Зміна умов розвитку галузі призвела до виникнення нових викликів для виробництва та реалізації продукції харчової промисловості. Водночас, попередньо не вирішені проблеми продовжують негативно впливати на різні сектори та галузі промисловості.

Обсяг чистого доходу підприємств-виробників харчових продуктів наведено на рис. 2.2.

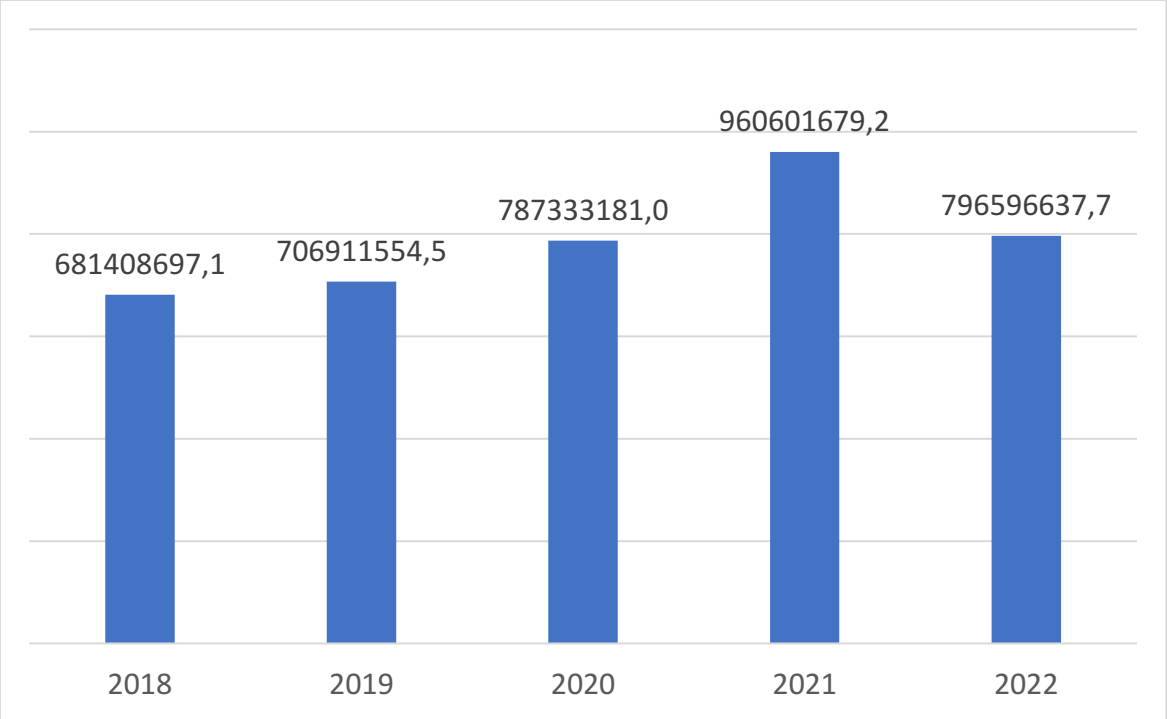

Рисунок 2.2 – Обсяг чистого доходу підприємств- виробників харчових продуктів, тис. грн (складено за даними [24])

З рис. 2.2 видно, що протягом 2018-2021рр. незважаючи на нерівномірну динаміку діючих суб'єктів господарської діяльності, відбулось стійке зростання обсягу чистого доходу з 681408697,1 тис. грн в 2018р. до 960601679,2 тис. грн в 2021р. Разом з тим, в 2022р. відбулось суттєве зменшення отриманого доходу до 796596637,7 тис. грн. Це спричинене як зменшенням кількості суб'єктів господарювання в галузі, так і зниженням як підприємств, так і продуктів харчування російськими військами.

Проаналізуємо чистий прибуток, який отримували підприємства-виробники харчових продуктів.

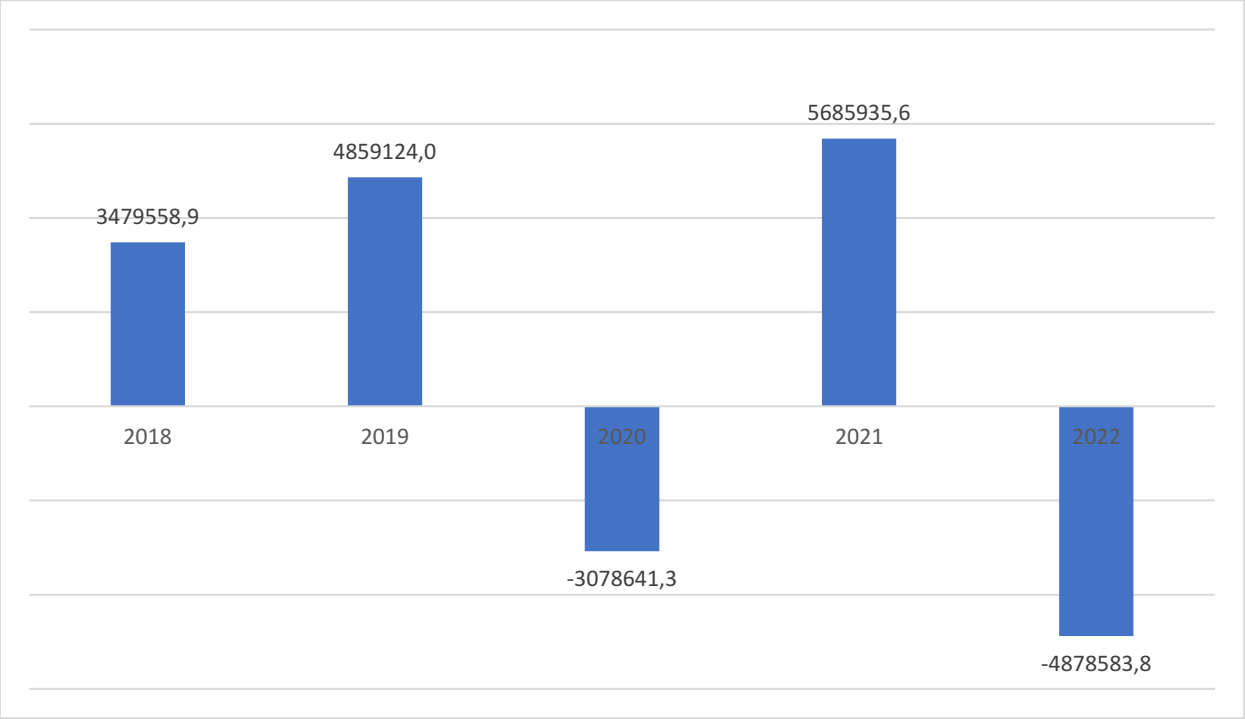

Рисунок 2.3 – Чистий прибуток підприємств- виробників харчових продуктів, тис. грн (складено за даними [24])

З рисунка 2.3 видно, що в цілому чистий фінансовий результат підприємств-виробників харчових продуктів в 2022р. мав від'ємне значення та склав 4878583,8 тис. грн. чистого збитку. Збитковою була діяльність підприємств-виробників харчових продуктів і в 2020р. Тоді як в 2018-2019рр. та в 2021р. – прибутковою.

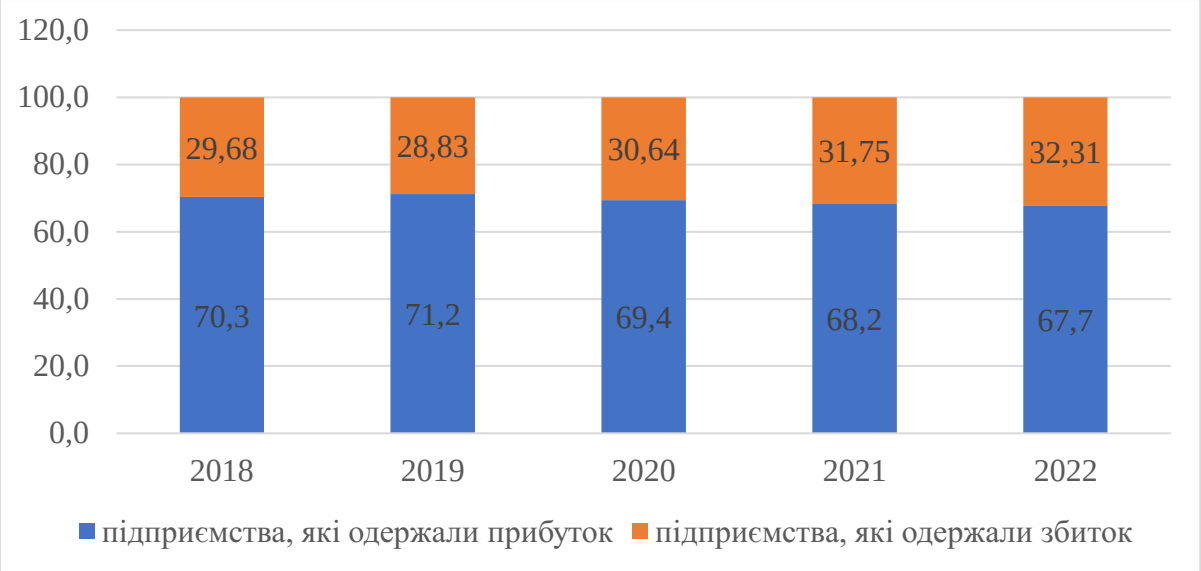

Рисунок 2.3 – Відсоток підприємств- виробників харчових продуктів, які отримали чистий прибуток/чистий збиток, тис. грн (складено за даними [24])

З рис. 2.3 видно, що в цілому більшість підприємств-виробників харчових продуктів отримували прибуток. В 2022р. – це 67,7% усіх підприємств. Разом з тим, протягом 2019-2022рр. Спостерігається зростання частки підприємств, які отримували збиток.

Таким чином, проведений аналіз харчової промисловості показав, що до 2022р. харчова промисловість мала позитивну динаміку в обсягах виробництва та поставках продукції. Проте в 2022р. відбулось погіршення результатів діяльності підприємств харчової промисловості. Проте така ситуація є типовою для більшості галузей економіки України.

Перспективи розвитку харчової промисловості будуть прямо залежати від кількох ключових факторів, таких як зростання самої галузі, її конкурентоспроможності, ефективного впливу економічних механізмів, розвитку моделі виробництва, яка враховує особливості внутрішніх умов та потреб ринку.

2.2 Характеристика загального стану ПрАТ «Конценрт «Хлібпром»

Приватне акціонерне товариство «Концерн Хлібпром» є одним з найбльших виробників хліба в Україні. Підприємство знаходиться за адресою: 79035, м. Львів, вул. Хлібна, 2.

Виробничі потужності ПрАТ «Концерн Хлібпром» сформовані п'ятьма переробними підприємствами, які регіонально розташовані у Вінницькій та Львівській областях.

До складу Товариства входять наступні виробничі підрозділи [23]:

1. Виробничий підрозділ «Львівський хлібозавод №5».
2. Виробничий підрозділ «Львівський хлібозавод №1».
3. Виробничий підрозділ «Цех кондитерських виробів».
4. Виробничий підрозділ «Самбірський хлібокомбінат».
5. Виробничий підрозділ «Вінницяхліб».
6. Виробничий підрозділ «Гайсинхліб».
7. Виробничий підрозділ «Гайсинський КХП»
8. Виробничий підрозділ «Жовківський КХП»
9. Виробничий підрозділ «Явірмлин».

Концерн виготовляє свою продукцію та реалізовує її під декількома торговельними марками та брендами як в Україні, так і за її межами, зокрема в США, Німеччині, Молдові, Польщі, Туркменістані.

Підприємство реалізовує понад 550 асортиментних позицій, які можна об'єднати в такі групи:

- хліб та хлібобулочні вироби;
- кондитерські вироби;
- тістові напівфабрикати;
- борошно;
- кава власного обсмаження.

АТ «Концерн Хлібпром» заснуване в травні 2003р. на базі флагманів обласного виробництва хліба Вінницяхліб та Львівський хлібозавод №5.

В 2006р. підприємство вийшло у сегмент b2b під ТМ «Наминайко» з відкриттям цеху з виробництва тістових напівфабрикатів. В 2007р. прАТ «Концерн Хлібпром» ввійшло у трійку кращих емітентів України по інформаційній відкритості за версією Cbonds Awards та успішно проходить перевірку Міжнародної Фінансової Корпорації по екологічних та соціальних аспектах виробничої діяльності

В 2010 р. завод хлібобулочних напівфабрикатів отримує міжнародний сертифікат безпеки харчової продукції згідно принципів HACCP — ISO 22000:2005.

В 2011р підприємство виводить на ринок України нову торгову марку «Bandinelli», що об'єднала солодощі з європейським походженням та розпочато спільний з «Unicef» соціальний проект із виробництва хліба з додаванням йодованої солі.

В грудні 2012р. концерн інвестував 9 млн. грн. у одне з найсучасніших обладнань в світі для заводу «Вінницяхліб», що в 2014р. дозволило торговій марці «Вінницяхліб» увійти у ТОП-100 кращих товарів України.

В 2014р. ПрАТ «Концерн Хлібпром» вивело на всеукраїнський ринок нову ТМ кондитерської продукції «Любляна», а в 2017р. –на всеукраїнський ринок запустило нову ТМ «2go».

В 2018р. ПрАТ «Концерн Хлібпром» запустило на всеукраїнський ринок печива «Граноллі» ТМ «Bandinelli» з шоколадом та злаками, з журавлиною та полуницею, з журавлиною та родзинками, з курагою, чорносливом та фундуком і нову лінійку Тостових хлібів – «Тостовий» ніжний, «Тостовий» пшенично житній, «Тостовий» зерновий.

Крім того, в 2018р. підприємство запустило дитячу лінійку хлібобулочних виробів «Джуні» ТМ «AGROLA» та преміальну лінійку міні-батонів з травами та спеціями ТМ «AGROLA».

В 2019р. компанія розпочала просвітницький проєкт «Говоримо зі школами. Хлібний урок», соціально-просвітницький проєкт «Пригоди Круасана».

Середньооблікова чисельність працівників підприємства в 2019р. – 2989 осіб.

Основними видами продукції, за рахунок продажу яких емітент отримав 10 або більше відсотків доходу в 2019р. були: хліб пшеничний, хліб житньо-пшеничний, батони, кондитерські та інші аналогічні вироби, заморожені напівфабрикати.

З метою мінімізації негативних впливів ПрАТ «Концерн Хлібпром» обрав стратегію збільшення частки виробництва і реалізації продукції з високим маржинальним доходом і продукції тривалого терміну зберігання. Таким чином навіть за умови зменшення обсягів ринку стандартного хліба, високорентабельна продукція покращених сортів дозволяє збільшувати доходи, а не лише утримувати їх на незмінному рівні. Вплив сезонності на діяльність підприємства полягає у зміні структури продажу на користь тих чи інших видів продукції.

Товариство планує здійснювати господарську діяльність товариства відповідно за основними видами діяльності. Для подальшого розвитку Товариству необхідно здійснювати оновлення, модернізацію обладнання та основних засобів. Подальший розвиток Товариства прямо залежить від, від розміру податків, від розміру мінімальної заробітної плати тощо. При їх збільшені у Товариства збільшуються витрати. Товариство планує підвищити свою конкурентоздатність за рахунок здійснення контролю якості послуг, розширення клієнтської бази тощо. Товариство планує в майбутньому розширити ринки збуту за рахунок збільшення клієнтської бази.

ПрАТ «Концерн Хлібпром» продовжує політику, яка спрямована на повторне використання пакувальної тари з метою скорочення обсягів використання картону.

2.3 Аналіз фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Концерн «Хлібпром» за 2020-2022 рр.

Оцінка фінансового стану підприємства спрямована на виявлення можливостей для підвищення прибутковості виробництва, зміцнення фінансової стійкості, що є основою стабільної діяльності підприємства та своєчасного виконання фінансових зобов'язань перед різними установами, такими як бюджет, банки та інші. Для глибшого аналізу фінансового стану підприємства важливо розрахувати та проаналізувати ряд фінансових показників. Ці показники, розраховані за сучасними методиками, дозволять високоякісно відображати фінансовий стан підприємства.

Для проведення аналізу фінансової діяльності підприємства, ми плануємо дослідити фінансові результати його діяльності. Інформація про динаміку основних фінансових результатів представлена у вигляді таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Фінансові результати діяльності ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2020-2022 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Зміна значень 2022р. порівняно із 2020р.		Зміна значень 2022р. порівняно із 2021р.	
				Абсо-лютна	Темп приросту, %	Абсо-лютна	Темп приріст у,%
Валовий прибуток,тис. грн.	466378	463540	575987	109609,0	23,50	112447,0	24,26
Фінансовий результат від операційної діяльності,тис. грн.	52909	39705	104050	51141,00	96,66	64345,00	162,06
Фінансовий результат до оподаткування,тис. грн.	37663	21989	26394	-11269,00	-29,92	4405,00	20,03
Чистий прибуток,тис. грн.	31394	17058	21097	-10297,00	-32,80	4039,00	23,68

З наведених в таблиці 2.1 даних видно, що в 2022р. відбулось покращення фінансових результатів порівняно із 2021р. , проте погіршення порівняно із 2020р.

Валовий фінансовий результат в 2022р. становив – 575987 тис.грн., що на 23,5% більше порівняно із 2020 р. та на 24,26 % в порівнянні з 2021 роком. Це є свідченням позитивної тенденції, адже зростання валового прибутку свідчить про підвищення ефективності виробництва - ефективність операційної діяльності.

Фінансовий результат від операційної діяльності ПрАТ «Концерн Хлібпром» в 2022р. склав 104050 тис. грн, що на 96,66% більше ніж у 2020р. та на 162,06% – порівняно із 2021р. Збільшення фінансових результатів від операційної діяльності спричинено значним збільшенням валового прибутку та операційних доходів у порівнянні із зменшенням адміністративних та інших операційних витрат.

Фінансовий результат до оподаткування у 2022 році склав 26394 тис. грн, тобто в порівнянні з 2020 роком зменшився на 11269 тис. грн (29,92%), проте зріс в порівнянні із 2021р. на 4405 тис. грн (20,03%).

Чистий фінансовий результат у 2022 році зменшився на 10297 тис. грн, що на 32,8% менше аніж у 2020 році, проте збільшився порівняно із 2021р. на 4039 тис. грн (23,68%).

Загалом, можна зробити висновок, що ПрАТ «Концерн Хлібпром» має позитивний фінансовий стан, про що свідчать збільшення показників фінансових результатів у 2022 році порівняно із 2021р.

Проведемо аналіз фінансового стану за 2020-2022 роки ПрАТ «Концерн Хлібпром» за показниками ліквідності.

Коефіцієнт покриття ПрАТ «Концерн Хлібпром» розраховуємо за формулою (2.1) [14]:

$$K_{пок} = \frac{ОА}{ПЗ}; \qquad (2.1)$$

де ОА – оборотні активи;

ПЗ – поточні зобов’язання.

2020 р.: $К_{пок} = \frac{232058,5}{5591} = 1,08;$

2021 р.: $К_{пок} = \frac{256554,50}{9714} = 1,01;$

2022 р.: $К_{пок} = \frac{306894,00}{5986} = 1,01.$

Коефіцієнт швидкої ліквідності ПрАТ «Концерн Хлібпром» розраховуємо за формулою (2.2) [14]:

$$Клив = \frac{ОА - З}{ПЗ}; \quad (2.2)$$

де ОА – оборотні активи;

З – запаси;

ПЗ – поточні зобов’язання.

2020 р.: $К_{швл} = \frac{232058,5 - 90272,5}{5591} = 0,64;$

2021 р.: $К_{лив} = \frac{256554,50 - 118603}{9714} = 10,55;$

2022 р.: $Клив = \frac{306894,00 - 165967}{5986} = 0,48.$

Коефіцієнт абсолютної ліквіднсті ПрАТ «Концерн Хлібпром» розраховуємо за формулою (2.3) [14]:

$$К_{абс.л} = \frac{ПФІ + ГК}{ПЗ}; \quad (2.3)$$

де ПФІ – поточні фінансові інвестиції;

ГК – грошові кошти;

ПЗ – поточні зобов'язання

2020 р.: $К_{абсл} = \frac{24893}{5591} = 0,12$;

2021 р.: $К_{абсл} = \frac{9714}{9714} = 0,04$;

2022 р.: $Кабсл = \frac{22447,5}{5986} = 0,07$.

Обраховані показники занесемо до таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка зміни показників ліквідності ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2020-2022 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Зміна значень 2022р. порівняно із 2020р.		Зміна значень 2022р. порівняно із 2021р.	
				Абсолютна	Темп приросту, %	Абсолютна	Темп приросту,%
Коефіцієнт покриття	1,08	1,01	1,01	-0,07	-6,44	0	0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,64	0,55	0,48	-0,16	-24,45	-0,07	-12,89
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,12	0,04	0,07	-0,04	-36,21	0,04	91,85

Виходячи з показників, представлених у табл. 2.2, можемо зробити висновок відносно того, якою є ситуація на ПрАТ «Концерн Хлібпром» стосовно спроможності покривати поточні зобов'язання .

Аналізуючи коефіцієнт покриття, який показує, скільки грошових одиниць оборотних активів припадає на кожну грошову одиницю поточних зобов'язань, можна зробити висновок, що ПрАТ «Концерн Хлібпром» може своєчасно ліквідовувати борги (значення на 2020 рік 1,08, на 2021 рік 1,01 та на 2022 рік 1,01). В 2021-2022рр. значення показника зменшилось порівняно із 2020р. на 6,44% Разом з тим, ПрАТ «Концерн Хлібпром» має достатньо оборотних активів для покриття поточної заборгованості.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, скільки за необхідності підприємство може покрити своїх зобов'язань за рахунок коштів у розрахунках. Отриманні значення даного показника у 2021 та 2022 роках є меншими за нормативне, що є негативною тенденцією (значення на 2020 рік 0,64, за 2021р. – 0,55, за 2022р. – 0,48). Окрім того, прослідковується негативна тенденція, адже у 2022 році значення показника зменшилось на 24,45% порівняно із 2020р. та на 12,89% – порівняно із 2021р.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, скільки своїх зобов'язань підприємство може покрити негайно. Значення даного показника є далеким від нормативного. В 2022р. цей показник на ПрАТ «Концерн Хлібпром» склав 0,07, що на 36,21% менше порівняно із 2020р. та на 91,85% більше порівняно із 2021р.

Отже, ПрАТ «Концерн Хлібпром» варто покращувати значення показників ліквідності.

Проведемо аналіз показників ділової активності ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2020-2022 рр. Коефіцієнт оборотності активів ПрАТ «Концерн Хлібпром» розраховуємо за формулою (2.4) [14]:

$$Коб_a = \frac{ЧД}{А}; \qquad (2.4)$$

де $ЧД$ – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції;

$А$ – середньорічна вартість майна підприємства.

2020 р.: $Коб_а = \frac{1269772,00}{737241,00} = 1,72;$

2021р.: $Коб_а = \frac{1474880,00}{800725,00} = 1,84;$

2022р.: $Коб_а = \frac{1702061,00}{885577,50} = 1,92.$

Коефіцієнт оборотності оборотних активів ПрАТ «Концерн Хлібпром» розраховуємо за формулою (2.5) [14]:

$$Коб_{оа} = \frac{ЧД}{ОА}. \quad (2.5)$$

2020 р.: $Коб_{оа} = \frac{1269772,00}{232058,50} = 5,47;$

2021р.: $Коб_{оа} = \frac{1474880,00}{256554,50} = 5,75;$

2022р.: $Коб_{оа} = \frac{1702061,00}{306894,00} = 5,55.$

Коефіцієнт оборотності основних засобів ПрАТ «Концерн Хлібпром» розраховуємо за формулою (2.6) [14]:

$$Коб_{оз} = \frac{ЧД}{ОЗ}; \quad (2.6)$$

де ОЗ – вартість основних засобів підприємства.

2020 р.: $Коб_{оз} = \frac{1269772,00}{431471,5} = 2,94;$

2021р.: $Коб_{оз} = \frac{1474880,00}{464786} = 3,17;$

2022р.: $Коб_{оз} = \frac{1702061,00}{497747,5} = 3,42.$

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ПрАТ «Концерн Хлібпром» розраховуємо за формулою (2.7) [14]:

$$Коб_{дз} = \frac{ЧД}{ДЗ}; \quad (2.7)$$

де $ДЗ$ – середньорічні залишки дебіторської заборгованості.

2020 р.: $Коб_{дз} = \frac{1269772,00}{3845,5 + 29 + 2037} = 11,74;$

2021р.: $Коб_{дз} = \frac{1474880,00}{4434 + 29 + 4715,5} = 12,31;$

2022р.: $Коб_{дз} = \frac{1702061,00}{10530 + 29 + 4705} = 14,98.$

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ПрАТ «Концерн Хлібпром» розраховуємо за формулою (2.8) [14]:

$$Коб_{кз} = \frac{ЧД}{КЗ}, \quad (2.8)$$

де $КЗ$ – середньорічна вартість кредиторської заборгованості.

2020 р.: $$Коб_{КЗ} = \frac{1269772,00}{50291,5 + 90453 + 9219,5 + 3492,5 + 14390} = 8,76;$$

2021р.: $$Коб_{КЗ} = \frac{1474880,00}{42146 + 131584 + 8313,5 + 3248,5 + 13726,5} = 7,92;$$

2022р.: $$Коб_{КЗ} = \frac{1702061,00}{45828,5 + 140354 + 10457 + 3498,5 + 14854} = 8,45.$$

Занесено підраховані показники ділової активності ПрАТ «Концерн Хлібпром» до таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Динаміка показників ділової ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2020-2022 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Зміна значень 2022р. порівняно із 2020р.		Зміна значень 2022р. порівняно із 2021р.	
				Абсо-лютна	Темп приросту, %	Абсо-лютна	Темп приросту,%
Коефіцієнт оборотності активів	1,72	1,84	1,92	0,20	11,59	0,08	4,35
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	5,47	5,75	5,55	0,07	1,36	-0,20	-3,53
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	11,74	12,31	14,98	3,24	27,56	2,67	21,65
Коефіцієнт оборотності основних засобів	2,94	3,17	3,42	0,48	16,20	0,25	7,76
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	8,76	7,92	8,45	-0,30	-3,47	0,53	6,72
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	30,66	29,24	24,04	-6,63	-21,61	-5,21	-17,80
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, днів	41,12	45,46	42,60	1,48	3,59	-2,86	-6,29

Ділова активність характеризується абсолютними та відносними показниками використання ресурсів і обсягами господарської діяльності. Вона відображається в досягнутих абсолютних показниках, які характеризуються розміром обсягів господарської діяльності, доходу, фінансових результатів та податків.

Коефіцієнт оборотності активів ПрАТ «Концерн Хлібпром» характеризує ефективність використання наявних ресурсів (незалежно від джерел їх залучення) та показує, наскільки зміни у наявних активах пов'язані зі змінами доходу (виручки) від реалізації. На ПрАТ «Концерн Хлібпром» коефіцієнт оборотності активів становив в в 2021 році 1,84 та у 2022 році 1,92. Цей показник у 2022р. зріс на 11,59% порівняно з 2020р. та на 4,35% — порівняно з 2021р. Отже у 2022 році на 1 грн. чистого доходу припадало 1,92 грн. середньорічної вартості активів підприємства.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів ПрАТ «Концерн Хлібпром» характеризує ефективність використання оборотних активів та показує, наскільки зміни в оборотних активах пов'язані зі змінами доходу (виручки) від реалізації. На ПрАТ «Концерн Хлібпром» коефіцієнт оборотності оборотних активів в 2020 році становив 5,47, в 2021 році 5,75 та у 2022 році 5,55. Цей показник у 2022р. зріс на 1,36% порівняно з 2020р., проте зменшився на 5,55% — порівняно з 2021р. Отже у 2022 році на 1 грн. чистого доходу припадало 5,55 грн. середньорічної вартості оборотних активів підприємства.

Коефіцієнт оборотності основних засобів - це фінансовий показник, який використовується для вимірювання того, як ефективно підприємство використовує свої основні засоби (нерухомість, обладнання, машини тощо) для генерації виручки. В 2022р. коефіцієнт оборотності основних засобів ПрАТ «Концерн Хлібпром» склав 3,42 обороти, що на 16,2% більше порівняно із 2020р. та на 7,76% більше порівняно із 2021р. Зростання коефіцієнта оборотності основних засобів є позитивним явищем, оскільки свідчить про скорочення тривалості перенесення вартості основних засобів на новостворений продукт.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ПрАТ «Концерн Хлібпром» в 2023р. склав 14,98 оборотів, що на 27,56% більше порівняно із 2020р. та на 21,65%більше порівняно із 2021р.

Коефцієнт оборотності кредиторської заборгованості ПрАТ «Концерн Хлібпром» в 2022р. склав 8,45 оборотів, що на 3,47% менше порівняно із 2020р. та на 6,72% більше порівняно із 2021р.

ПрАТ «Концерн Хлібпром» здійснює ефективне управління заборгованістю, оскільки спостерігається зменшення тривалості погашення як кредиторської, так і дебіторської заборгованостей, окрім того періоди погашення дебіторської та кредиторської заборгованостей між собою достатньо узгоджені.

Отже, аналіз фінансової діяльності ПрАТ «Концерн Хлібпром», дозволяє зробити висновок, що підприємство характеру потрбно покращувати свій фінансовий стан, зокрема рівень ліквідності, стан управління діловою активністю та покращувати фінансові результати.

2.4 Оцінка капіталу ПрАТ «Конценрт «Хлібпром»» за 2020-2022 рр.

Забезпечення оптимальної структури капіталу на підприємстві є одним із найважливіших завдань фінансового менеджменту, що дає можливість визначити необхідний обсяг та джерела формування капіталу суб’єкта господарювання з метою досягнення максимальної фінансової рентабельності діяльності підприємства при одночасному забезпеченні фінансової стабільності та ринкової вартості компанії.

Перш за все, проаналізуємо склад, структуру та динаміку зміни капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Склад, структура та динаміка зміни капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2020-2022 рр.

Показник	2020р.		2021р		2022р		Темп приросту значень 2022р. порівняно з 2020р.		Зміна питомої ваги 2022р. порівняно з 2021р	
	Значення, тис. грн	Питома вага, %	Значення, тис. грн	Питома вага, %	Значення, тис. грн	Питома вага, %	2020р.	2021р.	2020р.	2021р.
Власний капітал	248235	33,67	292823	36,57	311900,5	35,22	20,41	6,12	1,55	-1,35
Довго-строкові зобов'язання і забезпечення	273157	37,05	254591	31,80	268555,5	30,33	-1,71	5,20	-6,73	-1,47
Поточні зобов'язання і забезпечення	215849	29,28	253311	31,64	305121,5	34,45	29,26	16,98	5,18	2,82
Загальна вартість капіталу	737241	100	800725	100	885577,5	100	16,75	9,58	0,00	0,00

З таблиці 2.4 видно, що загальна вартість майна ПрАТ «Концерн Хлібпром» в 2022р. склала 885577,5 тис. грн, що на 16,75%більше порівняно із 2020р. та на 9,58% більше порівняно із 2021р. На ПрАТ «Концерн Хлібпром» капітал складався з власного капіталу, довгострокових зобов'язань та забезпечень, поточних зобов'язань та забезпечень. Власний капітал ПрАТ «Концерн Хлібпром» складав в 2022р. 35,22% усього капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром», що на 1,55% більше порівняно із 2020р. та на 1,35% менше порівняно із 2021р. Хоча питома вага власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» в 2022р. зменшилась порівняно із 2021р., проте вартість власного капіталу мала динамку зростання. В 2022р. вартість власного капіталу склала 292823 тис. грн, що на 20,41% більше порівняно із 2020р. та на 6,12% більше порівняно із 2021р.

Зобов'язання ПрАТ «Концерн Хлібпром» протягом 2020-2022рр. складались з довгострокових та короткострокових зобов'язань. Довгострокові зобов'язання зменшились в складі структури капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром». В 2022р. питома вага довгострокових зобов'язань в загальній вартості майна склала 30,33%, що на 1,71% менше порівняно із 2020р. та на 5,2% більше порівняно із 2021р. Величина довгострокових зобов'язань склала 268555,5 тис. грн, що на 1,73% менше порівняно із 2020р. та на 5,2% більше порівняно із 2021р.

Поточні зобов'язання та забезпечення ПрАТ «Концерн Хлібпром» в 2022р. склали 34,45% всього капіталу підприємства. Це на 5,18% більше порівняно із 2020р. та на 2,82% більше порівняно із 2021р. Загальна вартість поточних зобов'язань та забезпечень ПрАТ «Концерн Хлібпром» в 2022р. склала 305151,5 тис. грн, що на 29,26% більше порівняно із 2020р. та на 16,98% більше порівняно із 2021р.

Проведемо аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості за допомогою коефіцієнта автономії, коефіцієнта концентрації залученого капіталу, коефіцієнта фінансового ризику, коефіцієнта забезпечення матеріальних запасів власними оборотними коштами.

Коефіцієнт автономії ПрАТ «Концерн Хлібпром» розрахуємо за формулою (1.4):

$$\text{2020р.: } Кавт = \frac{248235}{737241} = 0,34;$$

$$\text{2021р.: } Кавт = \frac{292823}{800725} = 0,37;$$

$$\text{2022р.: } Кавт = \frac{311900,5}{885577,5} = 0,35$$

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» розрахуємо за формулою (1.5):

2020р.: $Кконц_{ЗК} = \frac{489006,00}{737241} = 0,66;$

2021р.: $Кконц_{ЗК} = \frac{507902,00}{800725} = 0,63;$

2022р.: $Кконц_{ЗК} = \frac{573677,00}{885577,5} = 0,65.$

Коефіцієнт фінансового ризику ПрАТ «Концерн Хлібпром» розрахуємо за формулою (1.6):

2020р.: $Кфр = \frac{489006,00}{248235} = 1,97;$

2021р.: $Кфр = \frac{507902,00}{292823} = 1,73;$

2022р.: $Кфр = \frac{573677,00}{311900,5} = 1,84.$

Коефіцієнт маневрування власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» розрахуємо за формулою(1.7):

2020р.: $Кман_{ВК} = \frac{248235 - 505182,5}{248235} = -1,04;$

2021р.: $Кман_{ВК} = \frac{292823 - 544170,5}{292823} = -0,86;$

2022р.: $Кман_{ВК} = \frac{311900,5 - 578683,5}{311900,5} = -0,86.$

Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом ПрАТ «Концерн Хлібпром» розрахуємо за формулою (1.8):

2020р.: $Кзаб_{ВОК} = \frac{248235 - 505182,5}{232058,5} = -1,11;$

2021р.: $Кзаб_{ВОК} = \frac{292823 - 544170,5}{256554,5} = -0,98;$

2022р.: $Кзаб_{ВОК} = \frac{311900,5 - 578683,5}{306894} = -0,87.$

Занесено підраховані показники фінансової стійкості ПрАТ «Концерн Хлібпром» до таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Оцінка капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» за показниками фінансової стійкості

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Зміна значень 2022р. порівняно із 2020р.		Зміна значень 2022р. порівняно із 2021р.	
				Абсолютна	Темп приросту, %	Абсолютна	Темп приросту,%
Коефіцієнт автономії	0,34	0,37	0,35	0,02	4,60	-0,01	-3,69
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,66	0,63	0,65	-0,02	-2,34	0,01	2,13
Коефіцієнт фінансового ризику	1,97	1,73	1,84	-0,13	-6,63	0,10	6,04
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-1,04	-0,86	-0,86	0,18	-17,37	0,00	-0,35
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними активами	-1,11	-0,98	-0,87	0,24	-21,49	0,11	-11,27

З таблиці 2.5 видно, що на ПрАТ «Концерн Хлібпром» здійснюється неефективне управління капіталом, оскільки підприємство протягом 2020-

2022рр. є фінансово нестійким, залежить від зовнішніх джерел фінансування та відсутній власний оборотний капітал для фінансування поточної діяльності.

Коефіцієнт автономії характеризує частку вкладників підприємства в загальній сумі авансованих коштів. В даному випадку значення показника ПрАТ «Концерн Хлібпром» у 2020-2022 рр є меншим за 50%. Коефіцієнт автономії ПрАТ «Концерн Хлібпром» в 2022р. склав 0,35, що на 4,6% більше порівняно із 2020р., проте на 3,69% менше порівняно із 2021р.

Відповідно коефіцієнт концентрації залученого капіталу в 2022р. Зменшився порівняно із 2020р. на 2,34% та зріс порівняно із 2021р. на 2,13% та склав 0,65.

Значення коефіцієнта фінансового ризику в 2022р. 1,84 свідчить про те, що кожну одиницю власного капіталу підприємство залучало 1,84 грн залученого, тобто на ПрАТ «Концерн Хлібпром» високий ризик втрати фінансової стійкості.

В недостатньо ПрАТ «Концерн Хлібпром» забезпечене і власним оборотним капіталом, тобто тією частиною власного капіталу, яка знаходиться в обігу.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу, який показує частку власного капіталу, що знаходиться в обігу, має відємне значення, тобто на ПрАТ «Концерн Хлібпром» відсутній власний оборотний капітал. Аналогічна ситуація і з коефцієнтом забезпеченості власним оборотним капіталом.

Отже, в загальному можемо зробити висновок, що ПрАТ «Концерн Хлібпром» є фінансово нестійким і дуже залежить від фінансування з боку інвесторів та від кредитів банків. і, відповідно потребує покращення даної ситуації.

Для вирішення питання оцінки ефективності управління капіталом розглянемо модель оптимізації на основі критерію максимізації прогнозованої рентабельності власного капіталу та показника фінансового левериджу(важелю). Загальновідомо, що показник фінансового левериджу дозволяє оцінити на скільки відсотків зміниться величина чистого прибутку підприємства при зміні доходу до сплати відсотків і податків на один відсоток, а, отже, й дозволяє оцінити зміну коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

Оцінити ефективність використання власного капіталу можна за показниками рентабельності.

Коефіцієнт рентабельності активів визначимо за формулою (1.1):

2020 р.: $Ра = \frac{31394}{737241} \times 100\% = 4,26\%;$

2021р.: $Ра = \frac{17058}{800725} \times 100\% = 2,13\%;$

2022р.: $Ра = \frac{21097}{885577,5} \times 100\% = 2,38\%.$

Рентабельність власного капіталу розраховується за формулою (1.15):

2020 р.: $Рвк = \frac{31394}{248235} \times 100\% = 12,65\%;$

2021р.: $Рвк = \frac{17058}{292823,00} \times 100\% = 5,83\%;$

2022р.: $Рвк = \frac{21097}{311900,5} \times 100\% = 6,76\%.$

Рентабельність залученого капіталу розраховується за формулою (1.16):

2020 р.: $Рзк = \frac{31394}{489006,00} \times 100\% = 6,42\%$;

2021р.: $Рзк = \frac{17058}{507902,00} \times 100\% = 3,36\%$;

2022р.: $Рзк = \frac{21097}{573677,00} \times 100\% = 3,68\%$.

Таблиця 2.6 – Оцінка капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» за показниками рентабельності

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Зміна значень 2022р. порівняно із 2020р.		Зміна значень 2022р. порівняно із 2021р.	
				Абсолютна	Темп приросту, %	Абсолютна	Темп приросту,%
Коефіцієнт рентабельності активів,%	4,26	2,13	2,38	-1,88	-44,06	0,25	11,83
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу,%	12,65	5,83	6,76	-5,88	-46,52	0,94	16,11
Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу,%	6,42	3,36	3,68	-2,74	-42,72	0,32	9,50

З таблиці 2.6 видно, що за показниками рентабельності управління капіталом ПрАТ «Концерн Хлібпром» здійснюється недостатньо ефективно.

З таблиці 2.6 видно, що коефіцієнт рентабельності капіталу в 2022р. склав досить низьке значення – 2,38%. Таке значення показника свідчить про те, що в 2022р. з кожної гривні капіталу, вкладеної в діяльність ПрАТ «Концерн Хлібпром», отримано лише 2,38 коп. чистого прибутку, що на 44,06% менше порівняно із 2020р. та на 11,83% більше порівно із 2021р. Як видно зі значення показника рентабельності власного капіталу, з кожної гривні, власного капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» отримувало 6,76

копійок прибутку, що на 46,52% менше порівняно із 2020р. та на 16,11% більше порівняно із 2021р.

Суттєво скоротився і показник рентабельності залученого капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром», значення якого знизилось з 6,42% в 2020р. до 3,68% в 2022р. В цілому коефіцієнт рентабельності залученого капіталу ПрАТ «Концерн Хлібпром» зменшився в 2022р. на 42,72% порівняно із 2020р. та виріс на 9,5% порівняно із 2021р.

Таким чином, проведений аналіз управління капіталом ПрАТ «Концерн Хлібпром» показав, що на ПрАТ «Концерн Хлібпром» недостатньо ефективно здійснюється управління капіталом, оскільки підприємство є фінансово нестійким, залежить від зовнішніх джерел фінансування, на ПрАТ «Концерн Хлібпром» відсутній власний оборотний капітал, ПрАТ «Концерн Хлібпром» має низький рівень рентабельності.

Висновки до другого розділу

Проведений аналіз харчової промисловості показав, що до 2022р. харчова промисловість мала позитивну динаміку в обсягах виробництва та поставках продукції. Проте в 2022р. відбулось погіршення результатів діяльності підприємств харчової промисловості. Проте така ситуація є типовою для більшості галузей економіки України.

Перспективи розвитку харчової промисловості будуть прямо залежати від кількох ключових факторів, таких як зростання самої галузі, її конкурентоспроможності, ефективного впливу економічних механізмів, розвитку моделі виробництва, яка враховує особливості внутрішніх умов та потреб ринку.

Аналіз фінансової діяльності ПрАТ «Концерн Хлібпром», дозволяє зробити висновок, що підприємство характеру потрбно покращувати свій

фінансовий стан, зокрема рівень ліквідності, стан управління діловою активністю та покращувати фінансові результати.

Проведений аналіз управління капіталом ПрАТ «Концерн Хлібпром» показав, що на ПрАТ «Концерн Хлібпром» недостатньо ефективно здійснюється управління капіталом, оскільки підприємство є фінансово нестійким, залежить від зовнішніх джерел фінансування, на ПрАТ «Концерн Хлібпром» відсутній власний оборотний капітал, ПрАТ «Концерн Хлібпром» має низький рівень рентабельності.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

3.1 Пропозиції з покращення управління капіталом ПрАТ «Конценрт «Хлібпром»

Ефективна робота будь-якої компанії залежить від розумної стратегії управління її фінансовими ресурсами, що є основним джерелом її фінансування. Наразі в Україні виникає проблема формування та керування капіталом підприємства. Більшість підприємств не використовують наукові підходи до цього, що є серйозною помилкою. Від правильного співвідношення власного та позикового капіталу залежать результати діяльності компанії і її майбутній стан.

Аналіз структури власного капіталу, джерел його формування та динаміки у діяльності ПрАТ «Конценрт «Хлібпром» виявив певні проблеми. Стабільність фінансової діяльності цього підприємства може бути досягнута лише за умови постійного отримання достатнього обсягу виручки від продажу продукції, щоб виконувати свої зобов’язання. Покращення структури капіталу полягає в оптимізації співвідношення між різними джерелами фінансування компанії для забезпечення оптимального рівня вартості капіталу і максимізації власницької вартості компанії.

У будь-який час, компанія, маючи відповідну структуру капіталу, приймає фінансові рішення, які відповідають цільовій структурі. Оптимізація структури капіталу ПрАТ «Конценрт «Хлібпром» має включає такі кроки (рис. 3.1):

- Проведення аналізу капіталу підприємства.
- Оцінка основних чинників, що визначають структуру капіталу.
- Оптимізація структури капіталу для максимізації фінансової рентабельності.

- Оптимізація структури капіталу з метою мінімізації його вартості.
- Оптимізація структури капіталу з урахуванням мінімізації рівня фінансових ризиків.
- Визначення відповідних показників цільової структури капіталу.

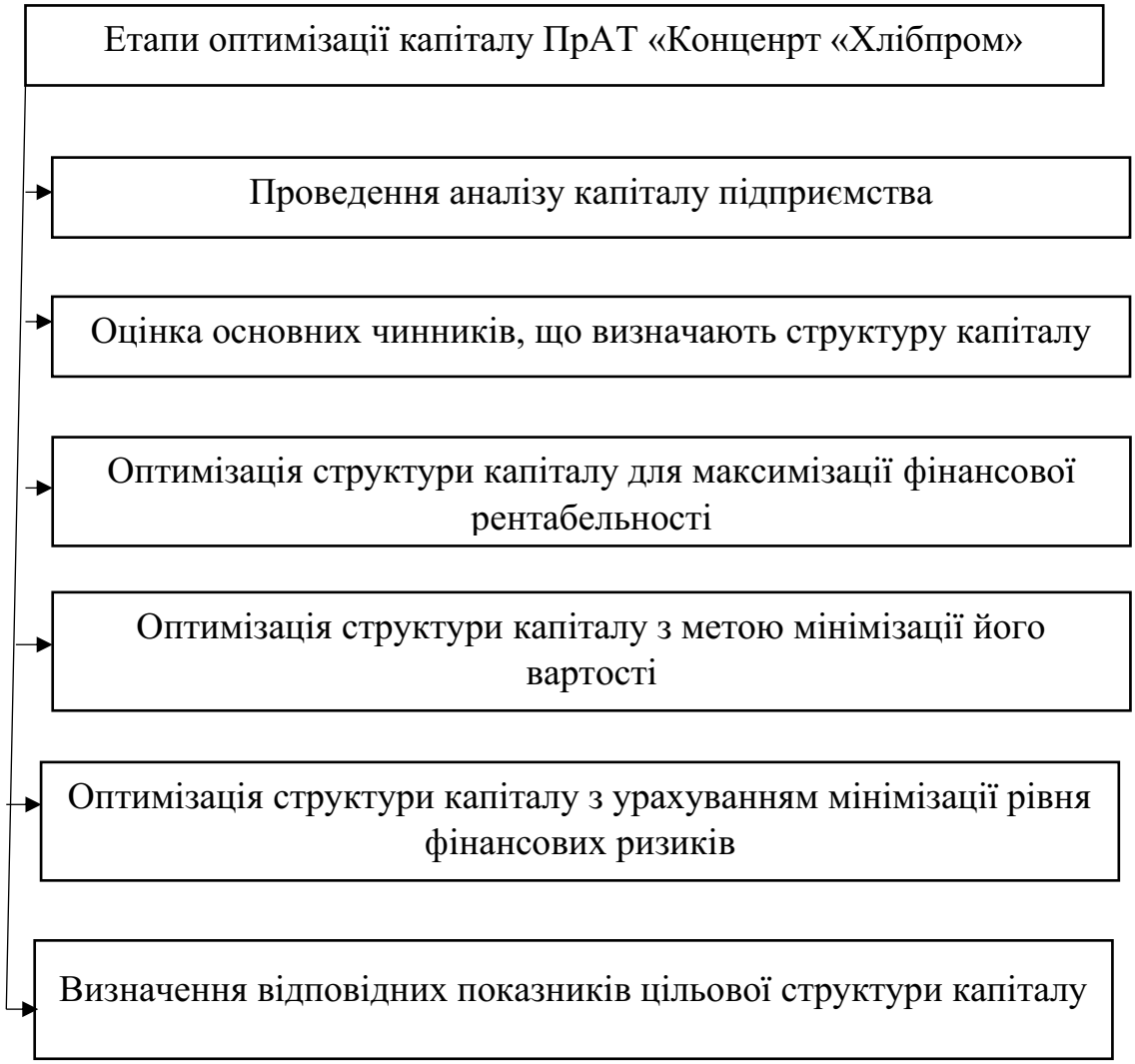

Рисунок 3.1 – Етапи оптимізації капіталу ПрАТ «Конценрт «Хлібпром»

Керуючись цими етапами, ПрАТ «Конценрт «Хлібпром» варто прогнозувати плановий період та вибирати найбільш прийнятну для нього структуру капіталу. Існує три основних методологічних підходи до оптимізації структури капіталу, які виділяє економічна література.

Під час визначення оптимальної структури капіталу слід враховувати, що головною метою діяльності будь-якого підприємства є максимізація прибутку в довгостроковому періоді. Ця мета, як правило, конфліктує з іншим важливим завданням – мінімізацією фінансових ризиків, тобто ризиків, пов’язаних з фінансуванням підприємства.

Отже, оптимальна структура капіталу підприємства полягає в досягненні оптимального балансу між ризиком структури капіталу та доходністю власного капіталу. Це призводить до максимізації ринкової вартості компанії та її корпоративних прав. Відповідно до теорії середньозваженої вартості капіталу, оптимальна структура капіталу знаходиться в точці, де середньозважена вартість капіталу досягає свого мінімуму.

Метод оптимізації структури капіталу, орієнтований на рівень фінансових ризиків, включає розмежування джерел фінансування для різних компонентів активів підприємства. При застосуванні цього методу всі активи компанії поділяються на три групи:

1. Необоротні активи.
2. Сталі складові оборотних активів, які становлять постійну частину загального обсягу оборотних активів і не змінюються внаслідок сезонних або інших змін у виробничій діяльності. Ця частина розглядається як незмінна база оборотних активів, необхідна для щоденної операційної діяльності компанії.
3. Змінна частина оборотних активів пов'язана з сезонними змінами у реалізації продукції, формуванням сезонних запасів, достроковим завезенням та спеціальними цільовими потребами. У цій змінній частині оборотних активів виділяють максимальні та середні потреби в них.

Таким чином, цей метод аналізує та розподіляє джерела фінансування для різних складових активів компанії з урахуванням їх сталості та змінності, що допомагає оптимізувати фінансові ризики підприємства.

Оцінимо структуру капіталу ПрАТ «Конценрт «Хлібпром» за критерієм оптимізації структури капіталу. З цією метою визначається тип фінансової стійкості підпримства залежно від джерел фінансування активів.

Виділяють такі типи фінансової стійкості:

- абсолютна фінансова стійкість (запаси фінансуються за рахунок власного оборотного капіталу);

- нормальна фінансова стійкість (запаси фінансуються за рахунок власного оборотного капіталу та довгострокових зобов'язань);

- передкризовий фінансовий стан (запаси фінансуються за рахунок власного оборотного капіталу, коротко- та довгострокових зобов'язань);

- кризовий фінансовий стан (відсутні номральні джерела фінансування запасів).

Таблиця 3.1 – Оцінка структури капіталу ПрАТ «Конценрт «Хлібпром» за методом оптимізації структури капіталу, орієнтованим на рівень фінансових ризиків

Показник	2020р.	2021р.	2022р.
Власний капітал	248235,00	292823,00	311900,50
Необоротні активи	505182,50	544170,50	578683,50
Власний оборотний капітал	-256947,50	-251347,50	-266783,00
Довгострокові кредити	273157	254591	268555,5
Короткострокові кредити	90453	135738,5	176256,5
Запаси	90272,5	118603	165967
Забезпеченість запасів власним оборотним капіталом	-347220,00	-369950,50	-432750,00
Забезпеченість запасів власним оборотним капіталом та довгостроковим кредитами	-74063,00	-115359,50	-164194,50
Забезпеченість запасів усіма джерелами їх формування	16390,00	20379,00	12062,00

З таблиці 3.1 видно, що на ПрАТ «Концерн «Хлібпром» структура капіталу за методом оптимізації структури капіталу, орієнтованим на рівень

фінансових ризиків не є оптимальною, оскільки на підприємстві передкризовий фінансовий стан. Отже, ПрАТ «Концерн «Хлібпром» потрібно вжити заходів щодо збільшення величини власного капіталу. Розрахуємо прогнозні значення за умови, що зміниться лише величина власного капіталу на суму, не меншу, ніж формування позитивного значення власного оборотного капіталу, при цьому зменшивши величину залученого капіталу, за умови, що весь капітал буде власними коштами, та за умови, що половина усього капіталу – власний капітал.

Таблиця 3.2 – Прогнозування структури капіталу ПрАТ «Концерн «Хлібпром» за методом оптимізації структури капіталу, орієнтованим на рівень фінансових ризиків

Показник	65% ВК 35% ЗК	50% ВК 50% ЗК	100%ВК 0% ЗК
Власний капітал	578683,50	442788,75	885577,50
Необоротні активи	578683,50	578683,50	578683,50
Власний оборотний капітал	0,00	-135894,75	306894,00
Довгострокові кредити	245515,20	354660,5	0
Короткострокові кредити	61378,8	88128,25	0
Запаси	165967	165967	165967
Забезпеченість запасів власним оборотним капіталом	-165967,00	-301861,75	140927,00
Забезпеченість запасів власним оборотним капіталом та довгостроковим кредитами	79548,20	52798,75	140927,00
Забезпеченість запасів усіма джерелами їх формування	140927,00	140927,00	140927,00

В таблиці 3.2 наведені різні поєднання власного та залученого капіталу. В першому варіанті власний капітал визначався за умови, щоб власний оборотний капітал склав нульове значення. В такому випадку власний капітал має складати 65% усього капіталу, а залучений – 35%.

За другого варіанту розрахунків власний капітал складає 50%, в третьому – 100% власного капіталу. Як бачимо, за всіх цих варіантів поєднання власного та залученого капіталу ПрАТ «Концерн «Хлібпром» отримає абсолютну чи нормальну фінансову стійкість.

Функціональну залежність між рентабельністю власного капіталу та його структурою можна дослідити на основі визначення ефекту фінансового левериджу (Ефл). Цей показник певною мірою дозволяє знайти наближене значення оптимальної структури капіталу, тобто виявити граничну межу використання позичкового капіталу для конкретного підприємства [27].

Ефект фінансового левериджу - це явище, коли використання позикових коштів (боргових зобов'язань) для фінансування діяльності компанії призводить до збільшення прибутку від власного капіталу (еквіті) і, отже, до збільшення рентабельності власників.

Основна ідея ефекту фінансового левериджу полягає в тому, що компанія може позичати кошти за певну відсоткову ставку, яка нижча, ніж потенційний дохід від використання цих коштів для інвестицій або розширення бізнесу.

Коли компанія успішно використовує позикові кошти для здійснення інвестицій, які приносять прибуток, зростання прибутку від активів перевищує відсоткові витрати на забезпечення цих позик. Це дозволяє компанії збільшувати загальний прибуток, що випливає на власний капітал, і власникам компанії.

Проте важливо пам'ятати, що використання фінансового левериджу також призводить до збільшення ризику для компанії, оскільки зростає фінансовий обов'язок у формі боргових зобов'язань, що потрібно буде погашати, навіть у складних чи нестабільних ринкових умовах. При цьому для розрахунку ефекту фінансового левериджу використовують формулу (3.1):

$$ЕФЛ = (1 – Спп) \times (КВРа – ВКр) \times ЕФЛ=(1−Спп)×(КВРа−ВКр)×ПК ВК , \quad (3.1)$$

де ЕФЛ – ефект фінансового левериджу,%;

Спп – ставка податку на прибуток;

КВРа – коефіцієнт валової рентабельності активів,%;

ВКр – середній розмір відсотка за кредит, що сплачується підприємством за використання позичкового капіталу,%;

ПК – середня сума позичкового капіталу, що використовується підприємством;

ВК – середня сума власного капіталу підприємства.

Визначимо ефект фінансового левериджу для підприємства за різних умов поєднання величини власного та позикового капіталу.

В таблиці 3.3 наведено поєднання такої ж структури капіталу, як і в таблиці 3.2. В першому варіанті власний капітал перевищує залучений, в другому – порівну, в третьому –залучений капітал відсутній, в четвертому – реальне співідношення.

За варіантом „1” ефект фінансового левериджу складає:

$$ЕФЛ1 = (1 - 0{,}18) \times (65{,}04 - 22) \times \frac{309952{,}125}{575625{,}375} = 19\%.$$

За варіантом „2” ефект фінансового левериджу складає:

$$ЕФЛ2 = (1 - 0{,}18) \times (65{,}04 - 22) \times \frac{442788{,}75}{442788{,}75} = 35{,}29\%.$$

За варіантом 3 ефект фінансового левериджу відсутній, оскільки не передбачено використання щалученого капіталу.

За варіантом „4” ефект фінансового левериджу складає:

Таблиця 3.3 – Прогнозування структури капіталу ПрАТ «Концерн «Хлібпром» за методом оптимізації структури капіталу за ефектом фінансового левериджу

	Показник	65% ВК 35% ЗК	50% ВК 50% ЗК	100%ВК 0% ЗК	2022р.
1.	Середня сума усього капіталу	885577,50	885577,50	885577,50	885577,5
2.	Середня величина власного капіталу	575625,375	442788,75	885577,50	311900,50
3.	Середня величина залученого капіталу	309952,125	442788,75	0	573677
4.	Величина валового прибутку	575987,00	575987	575987	575987
5.	Коефіцієнт валової рентабельності активів,%	65,04	65,04	65,04	65,04
6.	Середній рівень відсоткової ставки за кредит,%	22	22	22	22
7.	Сума відсотків за кредит, сплачена за користування капіталом [(гр.3хгр.6)/100]	68189,47	97413,53	0,00	126208,94
8.	Сума валового прибутку підприємства із врахуванням витрат за сплатою відсотків (гр.4-гр.7)	507797,53	478573,48	575987,00	449778,06
9.	Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18
10.	Сума податку на прибуток (гр.8хгр.9)	91403,56	86143,23	103677,66	80960,05
11.	Сума чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податку (гр.8-гр.10)	416393,98	392430,25	472309,34	368818,01
12.	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу,% (гр.11х100/гр.2)	72,34	88,63	53,33	118,25
13.	Приріст рентабельності власного капіталу зв'язку із використанням залученого капіталу, в %	0,82	1,66	0,00	1,33

$$ЕФЛ4 = (1-0{,}18)\times(65{,}04-22)\times\frac{311900{,}5}{573677} = 64{,}92\%.$$

Із результатів проведених розрахунків видно, що чим вище питома вага залученого капіталу, який використовує підприємство, тим більший рівень прибутку воно отримує на власний капітал. Разом з тим, зважаючи на результати, отримані за методом оптимізації структури капіталу, орієнтованим на рівень фінансових ризиків, ПрАТ «Концерн «Хлібпром» варто обрати співвідношення, за якого власний капітал дорівнюватиме залученому капіталу. В такому випадку зменшиться рівень фінансової стійкості, підприємство отримуватиме прибуток.

Отже, моделювання структури капіталу за допомогою використання різних методів показало, що ПрАТ «Концерн «Хлібпром» варто обрати співвідношення, за якого власний капітал дорівнюватиме залученому капіталу. В такому випадку зменшиться рівень фінансової стійкості, підприємство отримуватиме прибуток.

3.2 Пропозиції щодо покращення управління прибутком ПрАТ «Конценрт «Хлібпром»

Стратегія управління підприємством тісно пов'язана з визначенням його основної мети функціонування, яка зазвичай визначається як досягнення певного рівня прибутковості на вкладений капітал та отримання певної чистої прибутку. ПрАТ "Концерн "Хлібпром" виявило потребу у покращенні рентабельності.

Один з потенційних шляхів збільшення прибутку компанії - це зростання обсягу реалізації товарів. Існує пряма залежність між прибутком та обсягом реалізації: чим більше товару продається, за інших рівних умов, тим більший прибуток, і навпаки, невиконання плану по реалізації зменшує прибуток. Таким чином, різноманітність реалізованої продукції у "Концерні "Хлібпром" може значно вплинути на збільшення обсягів реалізації товарів фірми.

Збільшення прибутку дозволяє підприємству отримати фінансування для виробничого та соціального розвитку, матеріального заохочення, що стає

важливою функцією самого підприємства. Однак, зростання прибутку також означає збільшення податкових відрахувань у державний бюджет.

Значна кількість підприємств здійснюють розробку нововведень.

У зорі конкурентної боротьби, виробники можуть самостійно розробляти дослідження і розробки, які є необхідними для вдосконалення властивостей продукції та роблення її більш конкурентоздатною. В результаті, обсяг реалізації продукції власника ліцензії може збільшитись або зменшитись в залежності від попиту на продукцію.

ПрАТ «Концерн «Хлібпром» може розглянути різні інновації для покращення своєї діяльності. Ось деякі можливі напрямки інновацій для хлібопромислового підприємства:

1. Технологічні інновації: Розробка нових технологічних процесів для виробництва хлібобулочних виробів або модифікація існуючих може покращити якість продукції та знизити витрати на виробництво.

2. Продуктові інновації: Розробка нових видів продукції, з урахуванням поточних тенденцій у споживчих уподобаннях та попиті на ринку, може розширити асортимент продукції та привернути нових клієнтів.

3. Системи управління: Впровадження сучасних систем управління, таких як системи моніторингу виробництва, складського обліку та управління ланцюжком постачання, допоможе оптимізувати процеси внутрішнього управління підприємством.

4. Екологічні інновації: Впровадження екологічно чистих технологій та процесів може зменшити вплив виробництва на навколишнє середовище та сприяти створенню іміджу екологічно відповідальної компанії.

5. Діджиталізація та автоматизація: Використання цифрових технологій для оптимізації виробничих процесів, впровадження системи "розумних" виробництв та автоматизації може підвищити продуктивність та точність процесів.

6. Розвиток нових ринків: Пошук та впровадження нових ринків збуту, включаючи експортні можливості та розвиток нових каналів збуту, може збільшити обсяги продажів.

При цьому продуктові інновації можуть бути ключовим чинником у розвитку та конкурентоспроможності ПрАТ "Концерн Хлібпром".

Розширення асортименту: Розробка нових видів хлібобулочних та кондитерських виробів, включаючи нові смаки, форми, складові або покращення існуючих продуктів, що відповідають сучасним тенденціям та потребам споживачів.

Функціональні продукти: Створення продуктів з додатковими функціональними властивостями (наприклад, збагачення продуктів вітамінами, пробіотиками або іншими корисними складовими) для підвищення корисності та привабливості для споживачів.

Еко-продукція: Розробка серії продуктів з урахуванням екологічних стандартів та вимог щодо сталого розвитку, що може включати в себе використання органічних інгредієнтів або упаковки, що зменшують вплив на довкілля.

Продукти для специфічних аудиторій: Розробка продуктів для певних категорій споживачів, таких як безглютенові продукти для людей з харчовими алергіями чи спеціальні дієтичні продукти для дітей або спортсменів.

Нові упаковки та форми представлення: Інновації у вигляді нових упаковок, зручних форм подачі продукту, наприклад, у вигляді порційних упаковок або ергономічних форм для зручного використання.

Технологічні досягнення: Використання новітніх технологій виробництва для покращення якості та тривалості зберігання продуктів, можливо, за допомогою нових методів консервації чи обробки.

Процес реалізації продукції значно залежить від правильної організації оплати праці працівників відділів збуту на промислових підприємствах.

Для збільшення прибутку від реалізації необхідно періодично проводити перевірку запасів та обладнання з метою виявлення надлишків. Ці надлишки потрібно реалізовувати за ринковими цінами.

Зниження витрат на виробництво є ключовим фактором для збільшення прибутку. Ефективне зниження витрат на виробництво значно залежить від оптимізації матеріальних, людських та фінансових ресурсів, якими оперує підприємство. Максимальне використання потенціалу для зменшення витрат на виробництво є критичною умовою успішної роботи підприємства.

Зниження витрат на виробництво - це обов'язковий етап для стабілізації цін, забезпечення економічного зростання підприємства, джерело накопичень для прискорення соціально-економічного розвитку суспільства і підвищення загального рівня благополуччя населення.

Ефективне використання матеріальних ресурсів в значній мірі залежить від роботи відділу постачання. Один з ключових завдань цих відділів на промислових підприємствах - контроль за станом запасів та їх ефективне управління. Служба постачання повинна сприяти ефективному та раціональному використанню матеріальних ресурсів під час планування постачання, у виконанні розроблених планів, а також у безпосередньому використанні цих ресурсів.

Один з можливих шляхів підвищення прибутковості промислових підприємств, який часто використовується за кордоном, полягає у більш повному використанні вторинних ресурсів та побічних продуктів. У загальному обсязі використаних матеріальних ресурсів країни, частка вторинної сировини значно зростає.

Оновлення основних засобів має значний вплив на збільшення прибутку. Технічне оновлення виробництва поліпшує економічні показники роботи підприємств. Проте, введення нових підприємств та об'єктів у багатьох випадках призводить до підвищення собівартості продукції. Однією з причин такої ситуації є збільшення вартості одиниць потужностей, що вводяться. Вартість основних засобів і, відповідно, вартість амортизації залежить від

затрат на проектування будівельних об'єктів, їх якості, тривалості і вартості будівництва, а також вартості обладнання і строків впровадження проектних потужностей.

Підвищення прибутку є одним із шляхів підвищення продуктивності праці та зменшення трудових витрат на виробництво. Значний вплив на підвищення продуктивності праці та відповідно прибутку має зменшення використання ручної праці та подальше впровадження механізації та автоматизації виробничих процесів. Розрахунки показують, що при механізації робіт продуктивність праці зростає в 1,5-2 рази.

Ще одним резервом зростання прибутку промислових підприємств є підвищення якості виробленої продукції та усунення втрат від браку. Проблема якості продукції у багатьох галузях промисловості пов'язана з підвищенням надійності та тривалості використання виробів.

Збільшення прибутку через енергозбереження є важливою стратегією для підприємств. Енергозбереження - це процес зменшення споживання енергії, який спрямований на ефективне використання ресурсів та зниження втрат енергії.

Енергозбереження на підприємстві, такому як «Концерн «Хлібпром», може стати ключовим для зменшення витрат і підвищення ефективності виробництва.

ПрАТ «Концерн «Хлібпром» варто використати такі форми енергозбереження в своїй діяльності:

- Оптимізація виробничих процесів: Аналіз та оптимізація технологічних процесів може допомогти знизити витрати енергії. Це включає в себе перегляд процесів зберігання, випічки та управління теплом та водою в хлібопекарському виробництві.

- Модернізація обладнання: Заміна застарілого обладнання на більш ефективне за енергоспоживанням може призвести до значних заощаджень енергії.

- Використання альтернативних джерел енергії: Розгляд можливостей використання альтернативних джерел енергії, таких як сонячні панелі або вітрові турбіни, може зменшити залежність від традиційних джерел та допомогти у створенні сталого енергетичного балансу.

- Удосконалення систем вентиляції та кондиціювання: Ефективні системи вентиляції та кондиціювання можуть допомогти знизити втрати тепла або охолодження, забезпечуючи оптимальні умови виробництва.

- Інвестиції в енергоефективність: Створення програми або фонду для внутрішніх інвестицій у проекти з енергозбереження може стимулювати внутрішню культуру ефективного використання ресурсів.

- Освіта та залучення персоналу: Проведення навчань та інформування персоналу щодо важливості енергоефективності може сприяти постійному вдосконаленню та впровадженню нових практик.

ПрАТ «Концерн Хлібпром» для підвищення рівня прибутку та зниження рівня фінансових ризиків варто також звернути увагу на такі складові господарської діяльності:

- величина загальної кредиторської заборгованості підприємства, темпи та механізм її погашення чи накопичення;

- забезпеченість підприємства власними оборотними коштами;

- розмір статутного капіталу підприємства та його речове втілення (будівля, споруди, обладнання та устаткування, грошові кошти чи документація інтелектуального характеру;

- співвідношення власного та запозиченого капіталу (коефіцієнти автономії, фінансової залежності, фінансового левериджу);

- рівень оплати підприємства у динаміці (за ряд років) за енергоносії та комунальні послуги та ін.

Оскільки наслідком фінансового ризику є накопичення дебіторської заборгованості підприємства, то при цьому цілком реальний її поступовий перехід в резерв сумнівних боргів. За таких умов підприємство охоплює криза неплатежів.

Як і в інших підприємств, в умовах кризи неплатежів у даного підприємства є нестача грошових коштів, проблеми зі збутом та з отриманням дебіторської заборгованості.

Щодо джерел отримання грошових коштів, то до них відносяться:

1. Реалізація продукції з негайною оплатою.
2. Отримання дебіторської заборгованості.
3. Продаж резервних грошових активів.
4. Продаж матеріальних і нематеріальних активів (зайвих запасів).
5. Отримання банківських кредитів.
6. Залучення інвестицій, приватного капіталу та інших внесків.

Перші чотири шляхи більш доцільні, тому що не приводять до збільшення валюти балансу. В цих випадках грошові кошти формуються шляхом реструктуризації активів. Два останніх – можуть використовуватись для підтримки поточної платоспроможності в крайніх випадках, тому що вони приводять до відволікання залучених фінансових ресурсів від цільового використання.

Отже, для ліквідації ризику неплатежів підприємство може реалізувати наступний перелік заходів:

- встановлення відповідальності аудиторської фірми (чи власного підрозділу підприємства) за результати поданого ними висновку про фінансовий стан клієнта;

- широке використання механізму страхування ризиків;

- чітко організоване та продумане договірне регулювання механізму оплати послуг компанії. Щоб клієнту було надзвичайно невигідно прострочувати платежі чи, взагалі відмовлятись від оплати послуг. Додаткове гарантування оплати договорів власними ліквідними основними засобами замовника. Закріплення першочерговості вимог ПрАТ «Концерн Хлібпром» в ході можливого судового розгляду чи протягом процедури банкрутства чи реорганізації підприємства-боржника;

- використання лізингових схем у розрахунках;

- створення на підприємстві спеціалізованого відділу, який би займався контролем за вхідними потоками від постачальників, контролював би вихідні потоки, проводив оцінку планових та фактичних розрахункових показників капітальних витрат та досягнутого рівня економії після реалізації проекту, проводив спільно з відділом маркетингу формування та коректування загальної стратегії фірми, здійснював розробку перспективних фінансових планів та програм економічного розвитку підприємства;

- дослідження потенціалу факторингових фірм регіону, визначення їхніх розцінок за послуги та використання їхніх можливостей при поверненні боргу від “безнадійних” боржників.

Ці заходи слід здійснювати комплексно, враховуючи їх системний, стратегічно-важливий характер та їх значення як для ПрАТ «Концерн Хлібпром», так і для потенційних споживачів компанії.

Висновки до третього розділу

Таким чином, сформовано пропозиції щодо покращення фінансового стану ПрАТ «Концерн Хлібпром». моделювання структури капіталу за допомогою використання різних методів показало, що ПрАТ «Концерн «Хлібпром» варто обрати співвідношення, за якого власний капітал дорівнюватиме залученому капіталу. В такому випадку зменшиться рівень фінансової стійкості, підприємство отримуватиме прибуток.

Визначено, що для покращення рівня рентабельності ПрАТ «Концерн «Хлібпром» варто вжити заходів щодо впровадження інновацій, визначено можливі напрямки інновацій та інноваційної продукції; впровадити енергозберігаючі заходи.

ВИСНОВКИ

В роботі сформовано пропозиції та рекомендації щодо покращення фінансового стану підприємств харчової промисловості на основі аналізу управління капіталом підприємства.

1. Узагальнення підходів до концепції капіталу підприємства показало, що капітал – це фінансові ресурси, які вкладені у формування активів, необхідних для безперервної діяльності та досягнення максимального прибутку. Підкреслено, що капітал підприємства має різноманітні види виявлення. Проте найпоширенішою класифікацією є розділ на власний та залучений капітал за джерелами формування. Важливо відмітити, що ефективність управління капіталом, результати функціонування підприємства його майбутнє становляться результатом співвідношення між цими двома формами капіталу.

2. Розгляд методичних підходів до оцінки стану управління капіталом показало, що управління капіталом є багатофакторним процесом, який має відмінності залежно від розміру підприємств, їх галузевої приналежності. Окреме підприємство зазвичай керується саме тим критерієм, який на певний момент його діяльності є найбільш доцільним. Однак необхідною умовою є контроль за раціональною структурою капіталу та ефективністю його використання, адже це сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства та підвищенню рівня його конкурентоспроможності.

3. Проведений аналіз харчової промисловості показав, що до 2022р. харчова промисловість мала позитивну динаміку в обсягах виробництва та поставках продукції. Проте в 2022р. відбулось погіршення результатів діяльності підприємств харчової промисловості. Проте така ситуація є типовою для більшості галузей економіки України.

4. Перспективи розвитку харчової промисловості будуть прямо залежати від кількох ключових факторів, таких як зростання самої галузі, її конкурентоспроможності, ефективного впливу економічних механізмів,

розвитку моделі виробництва, яка враховує особливості внутрішніх умов та потреб ринку.

5. Аналіз фінансової діяльності ПрАТ «Концерн Хлібпром», дозволяє зробити висновок, що підприємство характеру потрбно покращувати свій фінансовий стан, зокрема рівень ліквідності, стан управління діловою активністю та покращувати фінансові результати.

6. Проведений аналіз управління капіталом ПрАТ «Концерн Хлібпром» показав, що на ПрАТ «Концерн Хлібпром» недостатньо ефективно здійснюється управління капіталом, оскільки підприємство є фінансово нестійким, залежить від зовнішніх джерел фінансування, на ПрАТ «Концерн Хлібпром» відсутній власний оборотний капітал, ПрАТ «Концерн Хлібпром» має низький рівень рентабельності.

7. Сформовано пропозиції щодо покращення фінансового стану ПрАТ «Концерн Хлібпром». моделювання структури капіталу за допомогою використання різних методів показало, що ПрАТ «Концерн «Хлібпром» варто обрати співвідношення, за якого власний капітал дорівнюватиме залученому капіталу. В такому випадку зменшиться рівень фінансової стійкості, підприємство отримуватиме прибуток.

8. Визначено, що для покращення рівня рентабельності ПрАТ «Концерн «Хлібпром» варто вжити заходів щодо впровадження інновацій, визначено можливі напрямки інновацій та інноваційної продукції; впровадити енергозберігаючі заходи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Драчук В. В. Управління капіталом підприємств харчової промисловості. НТКП ВНТУ. Факультет менеджменту та інформаційної безпеки. LIII Науково-технічна конференція факультету менеджменту та інформаційної безпеки (2024) https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2024/

2. Джеджула В.В., Єпіфанова І.Ю.,Стемблевська О.Г. Особливості управління капіталом підприємств кондитерської галузі України. Інфраструктура ринку. 2017. № 7. С.128-123.

3. Smith A. Research on the nature and causes of the wealth of nations. https://www.rrojasdatabank.info/Wealth-Nations.pdf

4. Туган-Барановський М.І. Політична економія: курс популярний. К. : Наукова думка, 1994. 264 с. URL: http://toloka.hurtom.com/viewtopic.php?t=48225

5. Івченко Л. В., Удовик Н. Л. Власний капітал: джерела формування та функції. Молодий вчений. 2016. № 1(1). С. 55-59.

6. Маркова Т.Д., Володіна О.П., Митрофанов О.С., Чеглатонєва А.С. Власний капітал: підходи до його визначення, класифікації та його структура. Економіка харчової промисловості. 2019. Т. 11. Вип. 2. С. 31-37.

7. Лубкей Н.П. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2019. Т. 1, № 1. С. 38-45.Кремень В.А., Кремень О.І., Кравченко А.В. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2020. № 11. С. 19-22. DOI: https://doi.org/10.37634/efp.2020.11.4.

8. Кучменко В.О. Економічна сутність поняття капіталу підприємства та його структури. Економічний вісник університету. 2017. Вип. 33 (1). С. 232-237.

9. Мішура В.Б., Володченко В.В. Капітал підприємства та шляхи його оптимізації. Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. 2013. № 2 (31). С. 157-161.

10. Єпіфанова І. Ю. Особливості управління капіталом підприємств легкої промисловості. Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". 2020. № 5. С. 74-78.

11. Шевченко Н. В., Мельник С. І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 224 с.

12. Мулик Т. (2023). Аналітичне забезпечення управління капіталом підприємств. *Економічний простір*, (183), 95-103. https://doi.org/10.32782/2224-6282/183-15.

13. Халатур С. М., Яценко К. В. Структура капіталу підприємств: систематизація теоретичних підходів у контексті стабілізації національної економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2022. №19-20. С. 41-46.

14. Єпіфанова, І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : електронний практикум комбінованого (локального та мережного) використання. 2-ге вид., доп. Вінниця : ВНТУ, 2022.144 с.

15. Endri E., & Fathony M. (2020). Determinants of firm'svalue: Evidence from financial industry. ManagementScience Letters, 10 (1), 111—120. https://doi.org/10.5267/j. msl.2019.8.01011.

16. Мулик Т. О. Відображення інформації про власний капітал у звітності господарюючих суб'єктів. Агросвіт. 2020. No 19–20. С. 51–60. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.19-20.51.5.

17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності": затв. Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text

18. Єпіфанова І.Ю., Стемблевська О. Г. Сучасні підходи до аналізу ефективності оптимізації структури капіталу підприємств кондитерської галузі України. Економіка та суспільство. 2016. № 7. – С. 313-319.

19. Кузенко Т., Литовченко О., Сабліна Н. (2023). Шляхи удосконалення управління структурою капіталу підприємства. *Цифрова*

економіка та економічна безпека, (4(04) /), 81-88. https://doi.org/10.32782/dees.4-14.

20. Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління. Інфраструктура ринку. 2021. Вип. 56. С. 129-134. http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/56_2021/24.pdf.

21. Киш Л. М. Фінансова стійкість компанії в сучасних умовах. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 36. С. 75-79.

22. Семененко О.Г. Аналіз розвитку харчової промисловості України. Економічний вісник університету. 2017. Випуск № 33/1 . С. 168-182.

23. Мудрак, Р. П. Стан та перспективи розвитку підприємств харчової промисловості України. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5. № 3. С. 125–134.

24. Офіційний сайт Державної служби статистики. https://www.ukrstat.gov.ua/.

25. Римар О. Г., Мазуркевич І. О. Проблеми та перспективи розвитку харчової промисловості України. *Економіка та держава*. 2021. № 3. С. 66–70.

26. Офіційний сайт ПрАТ «Концерн Хлібпром». https://hlibprom.com.ua/

27. Яременко М. І. Оптимізація структури капіталу підприємства "Укртелеком". Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. 2015. № 1. С. 262-268.

Додаток А

ПРОТОКОЛ
ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
РОБОТИ НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ
ЗАПОЗИЧЕНЬ

Назва роботи: « **УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «КОНЦЕРН «ХЛІБПРОМ»**

Тип роботи: МКР
(БДР, МКР)

Підрозділ кафедра фінансів та інноваційного менежменту
(кафедра, факультет)

Показники звіту подібності Unicheck

Оригінальність 87.7% Схожість 19,9%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне):

☐ 1. Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.

☐ 2. Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її виконання автором. Роботу направити на розгляд експертної комісії кафедри.

☐ 3. Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Особа, відповідальна за перевірку _____ Єпіфанова І. Ю.
(підпис) (прізвище, ініціали)

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unicheck щодо роботи.

Автор роботи _____ Драчук В. В.
(підпис) (прізвище, ініціали)

Керівник роботи _____ Джеджула В.В.
(підпис) (прізвище, ініціали)